

**STANOVISKO
NAJVYŠŠIEHO KONTROLNÉHO ÚRADU SR K NÁVRHU
ŠTÁTNEHO ZÁVEREČNÉHO ÚČTU SR ZA ROK 2020**

Jún 2021

Obsah

ZHRNUTIE.....	4
1 EKONOMICKÝ RÁMEC ROZPOČTOVÉHO HOSPODÁRENIA SR	7
2 HOSPODÁRENIE VEREJNEJ SPRÁVY V METODIKE ESA 2010	9
2.1 SALDO VEREJNEJ SPRÁVY	9
2.2 PRÍJMY VEREJNEJ SPRÁVY.....	10
2.3 VÝDAVKY VEREJNEJ SPRÁVY	11
2.4 DLH VEREJNEJ SPRÁVY.....	13
2.5 ŠTÁTNY DLH	15
3 HOSPODÁRENIE ŠTÁTNEHO ROZPOČTU NA HOTOVOSTNEJ BÁZE	17
3.1 ZÁKLADNÉ ROZPOČTOVÉ UKAZOVATELE	17
3.2 PRÍJMY ŠTÁTNEHO ROZPOČTU	18
3.3 VÝDAVKY ŠTÁTNEHO ROZPOČTU	19
4 STANOVISKO K VYBRANÝM POLITIKÁM A KAPITOLÁM ŠR	22
4.1 MINISTERSTVO ZDRAVOTNÍCTVA SR	23
4.1.1 <i>Spôľahlivosť údajov v rezorte – NCZI</i>	23
4.1.2 <i>Oddlžovanie zdravotníckych zariadení</i>	26
4.2 MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SR	27
4.2.1 <i>Duálne vzdelávanie</i>	28
4.3 MINISTERSTVO DOPRAVY A VÝSTAVBY SR	30
4.3.1 <i>Investície do ciest I. triedy</i>	30
5 VZŤAH ŠTÁTNEHO ROZPOČTU K EÚ	35
6 HOSPODÁRENIE OSTATNÝCH SUBJEKTOV VEREJNEJ SPRÁVY	38
6.1 ENVIRONMENTÁLNY FOND	38
6.2 SOCIÁLNA POISŤOVŇA	38
6.3 HOSPODÁRENIE ÚZEMNEJ SAMOSPRÁVY	39
TABUĽKOVÁ PRÍLOHA.....	41

Zoznam skratiek

COVID-19	Infekčné ochorenie vyvolané koronavírusom SARS-CoV-2
ČR	Česká republika
D a RC	Diaľnice a rýchlostné cesty
DPH	Daň z pridanej hodnoty
EK	Európska komisia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
EÚ	Európska únia
FR SR	Finančné riaditeľstvo SR
HDP	Hrubý domáci produkt
ISZI	Informačný systém zdravotníckych indikátorov
JRUZ	Jednotná referenčná údajová základňa
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby SR
MF SR	Ministerstvo financií SR
MO SR	Ministerstvo obrany SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MTO	Strednodobý rozpočtový cieľ
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
NCZI	Národné centrum zdravotníckych informácií
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad SR
NRZP	Národný register zdravotníckych pracovníkov
OP	Operačný program
PS SR	Program stability
RO	Rozpočtové opatrenie
RRZ	Rada pre rozpočtovú zodpovednosť
RVS	rozpočet verejnej správy
SDV	Systém duálneho vzdelávania
SJ	Spravodajské jednotky
SOŠ	Stredná odborná škola
SR	Slovenská republika
SSC	Slovenská správa ciest
ŠFDI	Štátny fond dopravnej infraštruktúry
ŠIOV	Štátny inštitút odborného vzdelávania
ŠR	Štátny rozpočet
ŠZÚ	štátny záverečný účet
ÚDZS	Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou
UR	Upravený rozpočet
ÚVO	Úrad pre verejné obstarávanie
V4	Vyšehradská skupina
VpDP	Výbor pre daňové prognózy na MF SR
VpMP	Výbor pre makroekonomické prognózy na MF SR
VPS	Všeobecná pokladničná správa
VS	Verejná správa
VÚC	Vyšší územný celok
VZP	Verejné zdravotné poistenie

Zhrnutie

Stanovisko NKÚ SR k návrhu ŠZÚ SR za rok 2020 je vypracované v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 zákona o NKÚ SR a vychádza z kontrol vykonaných NKÚ SR v rokoch 2020 a 2021 v kapitolách ŠR a v ostatných subjektoch VS. Pri príprave stanoviska boli NKÚ SR predložené pracovné verzie návrhov ZÚ za rok 2020 v kapitolách MZ SR, MŠVVaŠ SR a MDV SR z dôvodu, že termín na spracovanie návrhov ZÚ príslušných kapitol bol stanovený do 31. 5. 2021. NKÚ SR na základe výsledkov kontrol a analytickej činnosti dospel k týmto záverom a odporúčaniam.

Rozpočtové hospodárenie SR bolo v roku 2020 ovplyvnené najmä pandémiou COVID-19, v dôsledku čoho slovenská ekonomika klesla medziročne o 4,8 %. Táto situácia viedla prvýkrát v histórii k pozastaveniu spoločných rozpočtových pravidiel Európskou úniou. Krajiny EÚ tak mali voľnejšiu ruku pre zvyšovanie verejných výdavkov na opatrenia, ktoré mali pomôcť zastaviť šírenie koronavírusu a zároveň znížiť jeho ekonomické a sociálne dopady. Vláda SR musela reagovať v polovici roka navýšením rozpočtu novelou zákona o ŠR. Podľa predbežných výsledkov zo správy o deficite a dlhu dosiahlo hospodárenie rozpočtu VS v metodike ESA 2010 za rok 2020 deficit 6,16 % HDP. Z dôvodu pomoci ekonomike bolo však navýšenie deficitu očakávané.

Konsolidovaný dlh VS v metodike ESA 2010 dosiahol ku koncu roka 2020 vyše 55 mld. eur, čo predstavuje 60,6 % HDP. Medziročne sa dlh v pomere k HDP zvýšil o 12,4 p. b. (o takmer 10 mld. eur). Zvýšenie bolo spôsobené najmä deficitom ŠR (vo výške 7,8 mld. eur) a výrazným zvýšením hotovostnej rezervy. Z hľadiska posúdenia vývoja dlhu je preto vhodnejšie sledovať vývoj čistého dlhu, ktorý narástol na úroveň 50,4 % HDP. Podľa aktuálneho znenia zákona o rozpočtovej zodpovednosti presiahol dlh VS najvyššie sankčné pásmo dlhovej brzdy a súčasne aj maastrichtské kritérium. **Aj napriek tomuto prekročeniu plynie v súčasnosti 24 mesačná výnimka z uplatnenia prísnejších sankcií.**

Hotovostný schodok ŠR bol hlavnou príčinou zvyšovania štátneho dlhu a tým aj dlhu VS. Hospodárenie ŠR, vykázané na hotovostnom princípe v roku 2020 dosiahlo príjmy 15 751 mil. eur (medziročne nižšie o 0,5 %), výdavky 23 509 mil. eur (medziročne vyššie o 30,4 %) a schodok 7 758 mil. eur. Skutočný schodok ŠR bol v porovnaní s novelizovaným rozpočtom nižší o 4 194 mil. eur.

Tak ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2020 výška kapitálových výdavkov neumožnila znížiť modernizačný dlh. Rekonštrukcie, modernizácie a nákupy nehnuteľností sa budú musieť opätovne presunúť na ďalšie roky.

NKÚ SR už dlhodobo poukazuje na nedostatočne fungujúce programové rozpočtovanie, nedostatočnú úroveň plánovania výdavkov jednotlivých kapitol a rozpočtovanie rezerv ŠR. Prejavom nedostatočného plánovania výdavkov je aj počet rozpočtových opatrení, ktorých nárast pokračoval aj v roku 2020. Nedostatky programového rozpočtovania potvrdila aj kontrola rozpočtových rámcov. V rámci nej NKÚ SR konštatoval, že programové rozpočtovanie nedosahuje potenciál svojich možností a momentálne je využívané najmä na zber informácií a operatívne, medziročné riadenie rozpočtu.

V rámci prípravy stanoviska boli vykonané tzv. rýchle kontroly v troch kapitolách ŠR – MZ SR, MŠVVŠ SR a MDV SR, keďže zdravotníctvo, vzdelávanie a doprava boli zaradené medzi [priority kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2020](#).

V kapitole MZ SR sa preukázalo, že štatistické údaje, ktoré poskytuje NCZI na základe Národného registra zdravotníckych pracovníkov sú nespoľahlivé. NCZI tak nedostatočne plní svoj účel a MZ SR by preto malo zabezpečiť dostatočnú kvalitu a spoľahlivosť dát v Národnom registri zdravotníckych pracovníkov vedenom jeho podriadenou organizáciou NCZI. **Pri oddižovaní zdravotníckych zariadení,**

nenastal systémový pokrok a je možné očakávať ďalší tlak na zvyšovanie nákladov v období, keď sa prejavia dôsledky odloženej zdravotnej starostlivosti u iných pacientov než s COVID-19.

V rámci MŠVVaŠ SR hodnotí NKÚ SR pozitívne postupné otváranie trhu s učebnicami od školského roku 2020/2021 ako aj vyššiu alokáciu prostriedkov do tejto oblasti. Naopak, pretrvávajúca **nehospodárnosť v súvislosti s riešením centralizovaného pripojenia škôl na internet**, v dôsledku čoho bol rozpočet rezortu zaťažený tromi pokutami od ÚVO v súhrnnej výške takmer 1,27 mil. eur. **Nepodarilo sa naplniť ani ambíciu projektu duálneho vzdelávania** – dosiahnuť čo najtesnejšie prepojenie odborného vzdelávania a prípravy s potrebami trhu práce a požiadavkami zamestnávateľov. Podiel dualistov – prvákov vzdelávajúcich sa v školskom roku 2020/2021 v odboroch s nedostatočným počtom absolventov bol 4 %.

NKÚ SR apeluje každoročne na MDV SR ohľadom nízkych investícií do ciest I. triedy. V roku 2020 tomu nebolo inak, keď v prepočte na 1 km ciest I. triedy sa do tejto oblasti investovalo 40 tis. eur, čo je v porovnaní s Českou republikou trikrát menej. Paradoxom je aj **problém nevracania výnosu z mýta za používanie ciest I. triedy naspäť do týchto vozoviek v podobe investícií.** Výnos z mýta na cestách I. triedy tvoril z celkového výnosu v roku 2020 približne tretinu. Okrem toho nebolo splnené ani odporúčanie NKÚ SR z kontroly v roku 2019, aby sa zvýšili plánované aj skutočné hodnoty vybraných ukazovateľov v oblasti cestnej a železničnej dopravy.

Do konca roka 2020 sa SR nedokázala dostať cez hranicu 40 % čerpaných prostriedkov z európskych fondov. K poslednému roku programového obdobia 2014 – 2020 dosiahlo celkové čerpanie 5 468 mil. eur (39,67 %). Aj napriek existencii pravidla N+3 to predstavuje pomerne vážne ohrozenie jej finančných záujmov.

NKÚ SR sa v stanovisku zameral aj na vybrané subjekty VS. **Na účtoch Environmentálneho fondu sa do roku 2020 naakumulovali finančné prostriedky v objeme 825,8 mil. eur**, spolu aj so zostatkami z predaja emisných kvót z predošlých rokov, ktoré sa vykazujú ako rozpočtová rezerva. **Neočakávané „covidové“ výdavky Sociálnej poisťovne vyvolali tlak na poskytnutie transferu zo ŠR v sume 969,9 mil. eur** s cieľom zabezpečiť platobnú schopnosť poisťovne a saturovať zvýšené výdavky na OČR, PN a na podporu v nezamestnanosti. **Samospráva sa výrazným pričinením podieľala na boji s pandémiou a svojim aktívnym prístupom častokrát suplovala úlohy iných inštitúcií.** Hospodárenie územnej samosprávy dosiahlo na hotovostnej báze v roku 2020 prebytok 863,7 mil. eur.

Odporúčania NKÚ SR na základe kontrol vykonaných pri príprave stanoviska:

- **MZ SR** by malo prijať opatrenia, ktorými by zabezpečilo potrebné podmienky pre NCZI na vedenie Národného registra zdravotníckych pracovníkov a zvážiť vytvorenie jedného prepojeného systému, z ktorého by všetky zdravotnícke inštitúcie mohli čerpať spoľahlivé štatistické údaje.
- **MŠVVaŠ SR** by malo zvýšiť kvalitu a rozsah zisťovaných údajov o systéme duálneho vzdelávania, znížiť počet spravovaných webových sídel k tomuto systému a priebežne vyhodnocovať využívanie zníženia základu dane pri poskytovaní praktického vyučovania žiakov.
- **MDV SR** by malo zvyšovať investície súvisiace s cestnou a železničnou infraštruktúrou, znížiť nákladovosť súčasného systému mýta a zabezpečiť transparentný proces pri výbere nového prevádzkovateľa mýtného systému. Tiež zabezpečiť, aby čistý výnos z mýta vybraný na cestách I. triedy smeroval naspäť do týchto vozoviek a v dlhodobom horizonte prijať systémové riešenia financovania dopravy na Slovensku.

Najdôležitejšie čísla v stanovisku

FINANCIE

4,8 %

pokles slovenskej ekonomiky
v dôsledku pandémie
koronavírusu

6,16 % HDP

deficit hospodárenia
rozpočtu verejnej správy

60,6 % HDP

dlh verejnej správy
(55 mld. eur)

ZDRAVOTNÍCTVO

89 %

z celkových záväzkov po lehote
splatnosti vygenerovalo 13 nemocníc
v pôsobnosti MZ SR

99 mil. eur

medziročný nárast celkových
záväzkov týchto univerzitných a
fakultných nemocníc (na úroveň
835 mil. eur)

60 - 75 %

mera naplnenosti hlásení
spravodajských jednotiek
do Národného registra
zdravotníckych
pracovníkov **NCZI**

**20
20**

ŠKOLSTVO

4 %

podiel dualistov – prvákov
vzdelávajúcich sa v školskom roku
2020/2021 v odboroch s
nedostatočným počtom absolventov

0,5 mil. eur

neoprávnené zníženie základu dane
daňovníkmi bez certifikácie v
duálnom vzdelávaní

DOPRAVA

40 %

ciest I. triedy v
nevyhovujúcom a
havarijnom stave

Výdavky smerujúce do ciest I. triedy
prepočítané na 1 km týchto vozoviek:

123 000 eur

40 000 eur

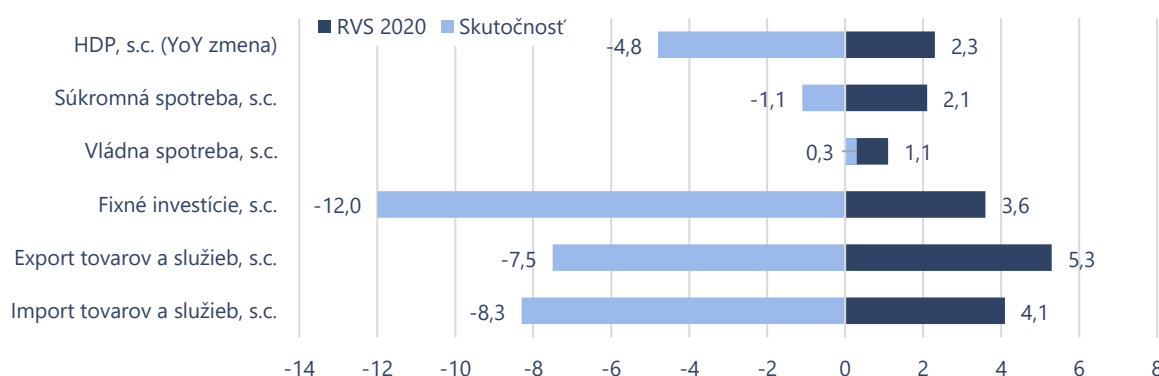
0 eur

z vybraného mýta smerovalo do SSC
na údržbu a opravy ciest I. triedy.
Tieto vozovky sa podieľali na
celkovom výnose z mýta tretinou

1 Ekonomický rámec rozpočtového hospodárenia SR

Slovenská ekonomika musela v minulom roku čeliť pandémie nového koronavírusu, v dôsledku čoho klesla medziročne o 4,8 %¹. VpMP počítal v júňovej prognóze s poklesom o 9,84 %, čo sa napokon vďaka dobrému výkonu ekonomiky v druhej polovici roka nenaplnilo. Kríza významne ovplyvnila viaceré zložky HDP, a to najmä tvorbu fixného kapitálu, či zahraničný obchod (Graf 1, detailnejšie Tabuľka 1 v Prílohe). Neistota priniesla do investovania opatrnosť a odklad investičných plánov, kvôli čomu investičná aktivita medziročne klesla o 12 % (2,3 mld. eur). Najmenej zasiahnutou zložkou HDP bola vládna spotreba, ktorá ako jediná medziročne vzrástla. Spotrebu domácností podržal stabilnejší trh práce, a to aj vďaka opatreniam na udržanie pracovných miest. K nižšiemu poklesu HDP prispel aj čistý export, keďže sa import tovarov a služieb prepadol oproti exportu viac o 0,8 p. b.

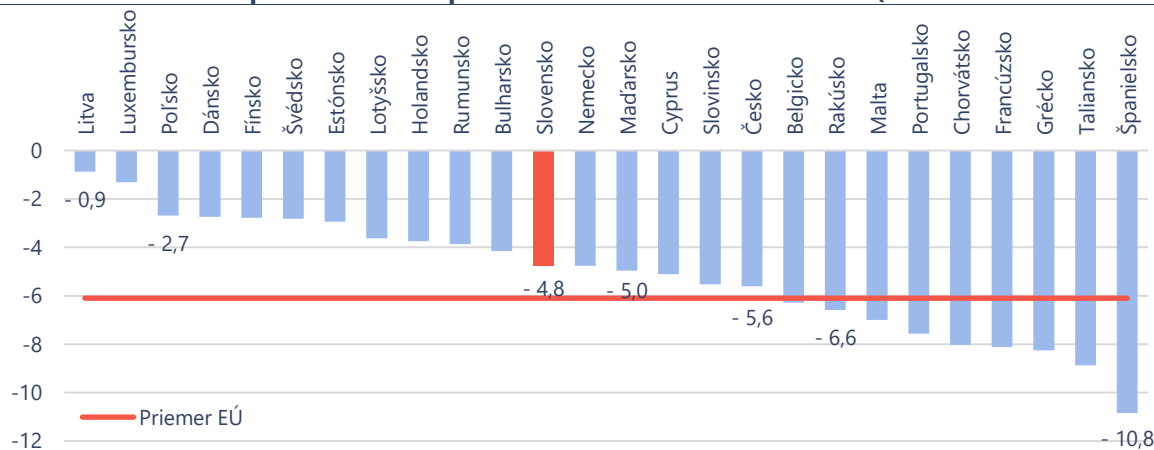
Graf 1: Porovnanie prognózy VpMP a skutočnosti za rok 2020 (medziročná zmena v %)

Zdroj: Návrh ŠZÚ 2020, Prognóza VpMP MF SR zo septembra 2019, ŠÚ SR

Kríza neobišla úplne ani trh práce, aj napriek vládnym opatreniam podporujúcim zamestnanie. **Miera nezamestnanosti dosiahla v minulom roku 6,7 % a o prácu prišlo približne 46 tisíc ľudí.** Priemerná nominálna mzda v roku 2020, ktorá bola na úrovni 1 133 eur, spomalila svoj rast z dôvodu vyššieho počtu poberateľov OČR a PN. Začiatkom roka reagovala inflácia na výrazný pokles cien ropy, ktoré ovplyvnila pandémia, ako aj na spomalenie rastu cien potravín. Opačným smerom pôsobili regulované ceny, ktoré zahŕňali januárové zvýšenie cien elektriny a plynu. To sa premietlo do minuloročného rastu spotrebiteľských cien o 1,9 %.

Graf 2: Medzinárodné porovnanie temp rastu reálneho HDP v roku 2020 (medziročná zmena v %)

Zdroj: Eurostat

¹ Podľa revidovaných údajov zverejnených ŠÚ SR 30. 4. 2021.

Už beztak pomalé znižovanie rozdielov medzi Slovenskom a priemerom EÚ sťažila v minulom roku pandémia. **V rámci medzinárodného porovnania ekonomického rastu krajín EÚ sa Slovensko v roku 2020 ocitlo v strede rebríčka** (Graf 2). Priemer EÚ 27 bol v minulom roku na úrovni -6,1 %. Spomedzi krajín V4 bolo na tom najlepšie Poľsko, ktorého ekonomika poklesla v dôsledku pandémie najmenej, a to o 2,7 %. Naopak najhoršie na tom boli krajiny južnej Európy, pretože pandémia zasiahla najviac odvetvie služieb a cestovného ruchu.

2 Hospodárenie verejnej správy v metodike ESA 2010

V čase tvorby tohto stanoviska NKÚ SR hodnotil hospodárenie VS na základe predbežných výsledkov, ktoré sa v metodike ESA 2010 za predchádzajúci rok predkladajú Eurostatu do 1. apríla bežného roka.² Pre definitívne výsledky hospodárenia VS za predchádzajúci rok bude rozhodujúce stanovisko a notifikácia Eurostatu k výsledkom predloženým do 1. októbra 2021.

2.1 Saldo verejnej správy

Podľa predbežných výsledkov zo správy o deficite a dlhu dosiahlo hospodárenie rozpočtu VS v metodike ESA 2010 za rok 2020 deficit 6,16 % HDP. Pôvodne schválený RVS počítal so schodkom vo výške takmer 0,5 % HDP, no globálna pandémia stiahla slovenskú ekonomiku do recesie. Vláda reagovala na júnovú makroekonomickú prognózu novelou zákona o ŠR, ktorou navýšila schodok na 9,7 % HDP. Skutočný schodok rozpočtu VS bol na úrovni 5,6 mld. eur a v porovnaní s rokom 2019 došlo k jeho navýšeniu o 4,7 mld. eur, t. j. o 622 % (Tabuľka 1). **Z dôvodu pomoci ekonomike bolo však navýšenie deficitu očakávané.**

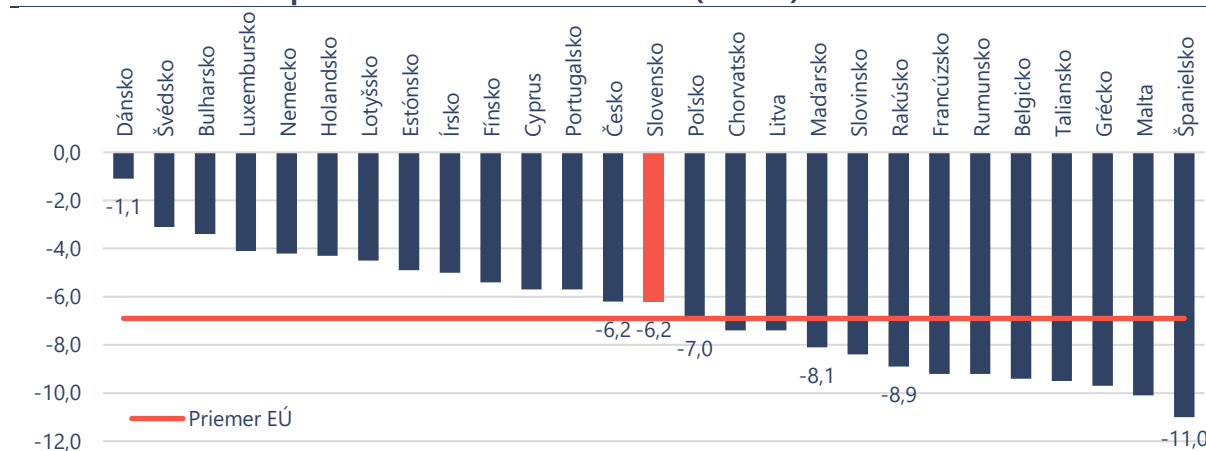
Tabuľka 1: Vývoj schodku VS na aktuálnej báze v rokoch 2019 a 2020

Ukazovateľ (v mil. eur, ak nie je uvedené inak)	2019S	2020R	2020S	2020S/2019S Index	2020S/2020R Index
Príjmy spolu	39 064,7	38 845,5	38 378,9	98,2	98,8
Výdavky spolu	40 313,3	39 325,9	43 987,7	109,1	111,9
Schodok podľa ESA 2010 (v mil. eur)	-901,8	-480,4	-5 608,8	622,0	1 167,5
Schodok podľa ESA 2010 (% HDP)	-1,3	-0,5	-6,2	476,9	1 240,0
HDP v b.c.	93 865,2	98 568,1	91 104,8	97,1	92,4
Príjmy spolu (% HDP)	41,6	39,4	42,1	101,2	106,9
Výdavky spolu (% HDP)	42,9	39,9	48,3	112,6	121,1

Zdroj: MF SR, Eurostat, Návrh ŠZÚ 2020, Program stability na roky 2020 – 2023
S – skutočnosť, R – rozpočet

Z hľadiska medzinárodného porovnania vývoja sáld VS v roku 2020 sa Slovensko ocitlo nad priemerom EÚ 27 (-6,9 % HDP). V rámci krajín V4 bolo na rovnakej úrovni s Českom (-6,2 % HDP), najvyšší deficit dosiahlo Maďarsko (-8,1 % HDP).

Graf 3: Medzinárodné porovnanie sáld VS v roku 2020 (% HDP)

Zdroj: Eurostat

² Dôvodom je nevyhnutnosť vykonania auditov finančných výkazov a získanie definitívnych údajov o časovom rozlíšení daní a poistných odvodov predovšetkým zo strany FR SR, Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní.

Hodnotenie strednodobého rozpočtového cieľa

Od roku 2014 podlieha fiškálna politika SR pravidlám preventívnej časti Paktu stability a rastu, ktorej cieľom je dosiahnutie strednodobého rozpočtového cieľa (MTO)³. Nastavenie a dodržiavanie MTO pravidelne monitoruje a vyhodnocuje EK. Z vývoja štrukturálnych sald v predchádzajúcich rokoch (Tabuľka 2) je zrejmé, že sa Slovensku MTO nepodarilo dodržať najmä v rokoch 2018 a 2019. Dôvodom bolo najmä presadzovanie expanzívnej fiškálnej politiky v situácii, keď bola ekonomika nad svojim potenciálom. **To dostalo verejné financie do nevýhodnej pozície pred pandémiou a v minulom roku bola prioritou podpora zdravia ekonomiky.**

Kvôli odsúvaniu MTO na nasledujúce roky a prepuknutiu pandémie v minulom roku je novým MTO dosiahnutie štrukturálneho prebytku na úrovni 0,5 % HDP do roku 2028, čo predstavuje každoročnú konsolidáciu verejných financií o 1 p. b.

Tabuľka 2: Vývoj hodnôt štrukturálneho salda a dodržanie MTO v rokoch 2016 až 2020

Štrukturálne saldo	2016	2017	2018	2019	2020
PS SR na roky 2017 – 2020	-1,4	-1,0	-0,4	-0,2	-0,4
PS SR na roky 2018 – 2021	-2,0	-1,1	-1,0	-0,75*	-0,4
PS SR na roky 2019 – 2022	-	-0,8	-1,0	-0,4	-0,4
PS SR na roky 2020 – 2023	-	-	-1,8	-2,0	-4,0
PS SR na roky 2021 – 2024	-	-	-	-2,0	-2,7

Zdroj: MF SR, Program stability (PS)

*Štrukturálny deficit 0,75 % HDP by bol interpretovaný ako splnenie MTO ex-post

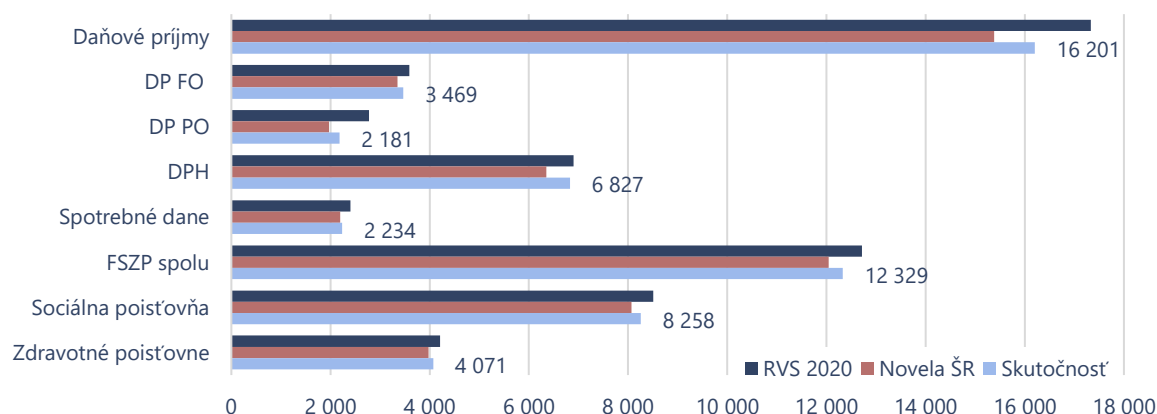
■ výrazná odchýlka ■ nevýrazná odchýlka ■ v súlade s pravidlami Paktu

2.2 Príjmy verejnej správy

Celkové akruálne príjmy VS mali po novele rozpočtu v polovici minulého roka dosiahnuť nižšie plnenie o 709,5 mil. eur, z čoho najväčší negatívny vplyv sa očakával pri plnení daňových a odvodových príjmov.

Aj napriek opodstatneným obavám sa skutočné príjmy veľmi nelíšia od pôvodne schváleného rozpočtu a vo všetkých zložkách prevyšujú rozpočtované príjmy v novele ŠR.

Graf 4: Porovnanie príjmov podľa schváleného rozpočtu a skutočnosti za rok 2020 (v mil. eur)

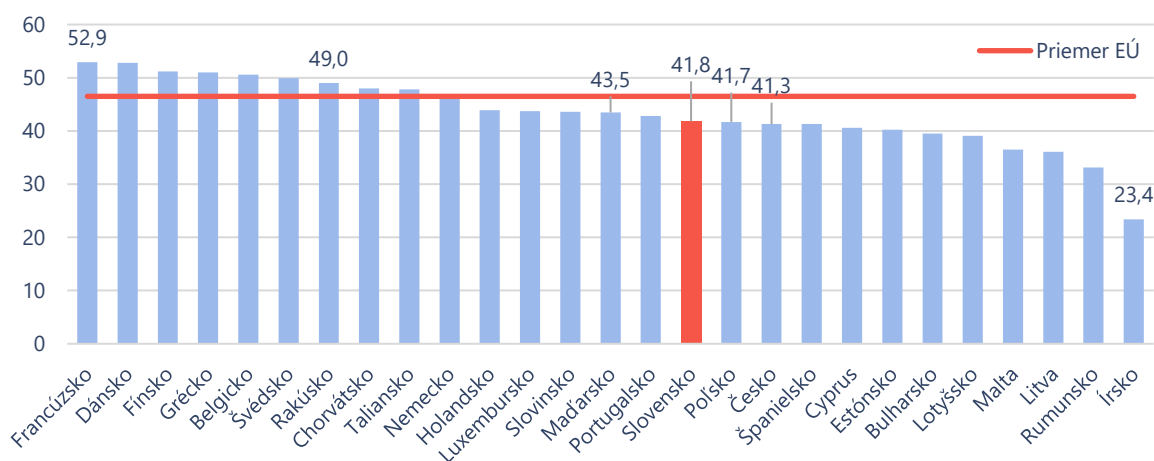
Zdroj: MF SR, Strednodobá prognóza daňových príjmov, september 2019, Návrh ŠZÚ 2020

³ MTO (Medium-Term Budgetary Objective) by mal zodpovedať takej rozpočtovej pozícii (blízko štrukturálne vyrovnaného rozpočtu), ktorá je udržateľná v dlhodobom horizonte. Pre SR bolo MTO stanovené EK do roku 2018 na úrovni štrukturálneho schodku 0,5 % HDP (ktorý mal byť dosiahnutý v roku 2019), v roku 2019 a 2020 na úrovni 1 % HDP.

Skutočné príjmy VS boli oproti novele rozpočtu o takmer 243 mil. eur vyššie a celkové daňové a odvodové príjmy boli vyššie o 859,8 mil. eur. Vyšší výnos oproti novele zaznamenala popri dani z príjmov aj DPH a to o 473,1 mil. eur, na čo mala najväčší vplyv okrem stabilnej efektívnej daňovej sadzby aj neutíchajúca spotreba domácnosti počas celého roka 2020. Od druhej polovice minulého roka bol zrušený osobitný odvod z vybraných finančných inštitúcií (tzv. bankový odvod).

Z hľadiska medzinárodného porovnania príjmov VS v roku 2020 sa Slovensko umiestnilo s podielom 41,8 % HDP pred Poľskom a Českom, ktoré mali porovnateľný podiel príjmov. Z krajín V4 malo najvyšší podiel príjmov k HDP Maďarsko.

Graf 5: Medzinárodné porovnanie príjmov VS v roku 2020 (% HDP)

Zdroj: Eurostat

2.3 Výdavky verejnej správy

Celkové predpokladané výdavky VS sa po novele rozpočtu zvýšili o 8 835,4 mil. eur, z čoho tvorili bežné výdavky 77 % a zvyšok predstavovali kapitálové výdavky. Skutočné bežné výdavky boli napokon oproti novele rozpočtu nižšie o 3 673,2 mil. eur a skutočné kapitálové výdavky klesli za minulý rok oproti novele o 500,4 mil. eur (Tabuľka 3).

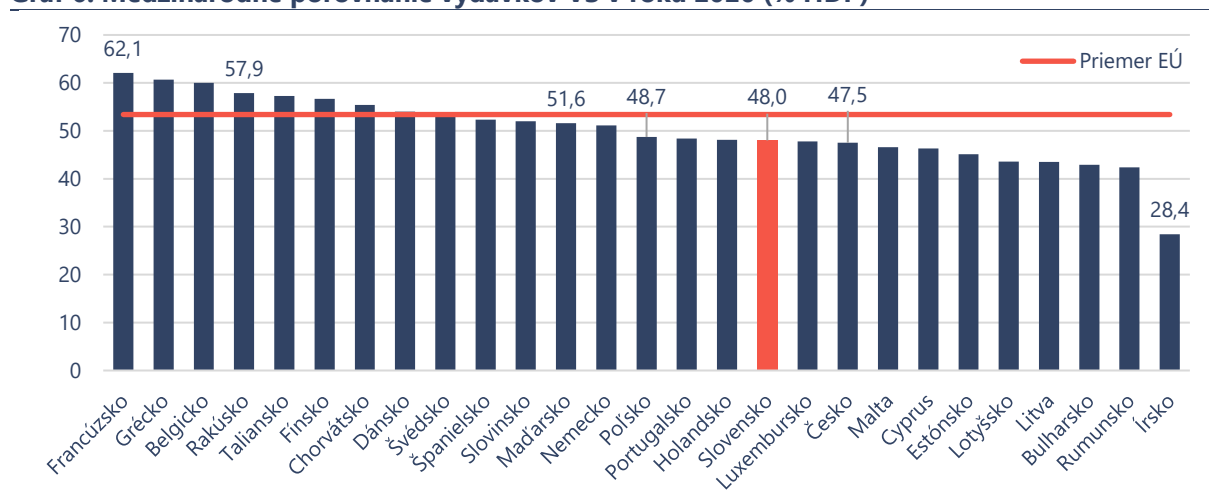
Tabuľka 3: Vývoj výdavkov VS na aktuálnej báze v rokoch 2019 a 2020

Výdavky VS (v mil. eur)	2019S	2020R	2020N	2020S	2020S/2019S Index	2020S-2019S Rozdiel
Výdavky spolu	40 313,3	39 325,9	48 161,3	43 987,7	109,1	3 674,4
Bežné výdavky	36 790,1	37 351,1	44 132,8	40 459,7	110,1	3 669,6
Kapitálové výdavky	3 523,2	1 974,7	4 028,5	3 528,0	100,1	4,8

Zdroj: Návrh ŠZÚ 2020

R – rozpočet, N – novela, S – skutočnosť

V rámci medzinárodného porovnania výdavkov VS v roku 2020 sa Slovensko umiestnilo s podielom 48 % HDP pred Českom. Z krajín V4 predbehli SR Maďarsko (51,6 % HDP) a Poľsko (48,7 % HDP).

Graf 6: Medzinárodné porovnanie výdavkov VS v roku 2020 (% HDP)

Zdroj: Eurostat

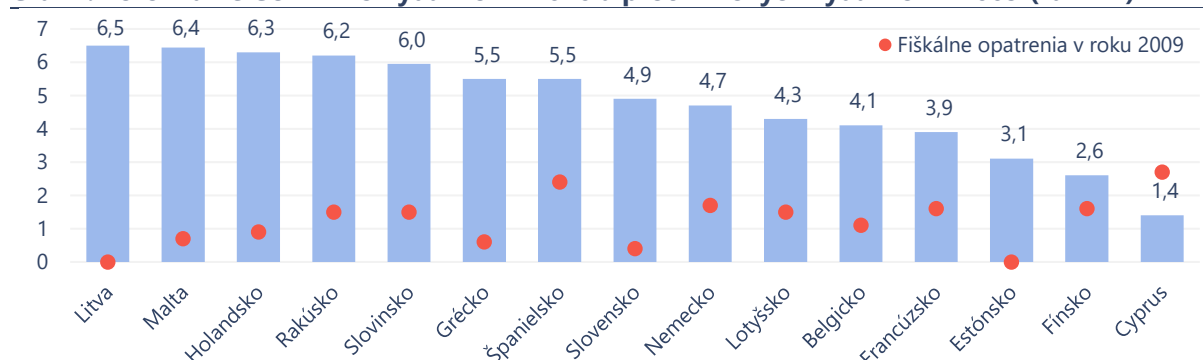
Výdavky spojené s COVID-19

Výdavky, ktoré priamo súviseli s COVID-19 by mali podľa očakávanej skutočnosti za minulý rok v metodike ESA 2010 byť na úrovni 1 777,3 mil. eur. Po odpočítaní prostriedkov zo štrukturálnych fondov sú odhadované výdavky nižšie, a to na úrovni 1 434,4 mil. eur. Prostriedky EÚ boli použité najmä na úhradu výdavkov podpornej schémy Prvá pomoc vo výške 251,9 mil. eur a na poskytovanie úverov podnikateľom vo výške 82,6 mil. eur.

Vláda SR začala postupne od marca 2020 prijímať viaceré konkrétne opatrenia proti pandémie. Zákony boli prijímané naprieč viacerými rezortmi. Napr. v sociálnej oblasti to bolo zavedenie ošetrovného, predĺženie podpornej doby poberania dávky v nezamestnanosti, finančná podpora pre zamestnávateľov a SZČO na účely udržania zamestnanosti a ďalšie. V oblasti zdravotníctva išlo o úhradu zvýšených výkonov zdravotníckych zariadení, mzdové náklady na pracovníkov v prvej línii, úhradu za zriadenie a prevádzkovanie mobilných odberových miest a ďalšie. Podpora pre podnikateľov sa riešila formou dotácie na nájomné, odkladom preddavkov na daň z príjmov, ako aj zabezpečenie likvidity pre malé, stredné a veľké podniky formou úverov a záruk. Mestám, obciam a VÚC boli poskytnuté návratné finančné výpomoci na účel zmiernenia výpadku daňových príjmov.⁴

Podľa WIFO⁵ **Slovensko v minulom roku na boj proti koronavírusu vynaložilo 4,9 % HDP**. V rámci Eurozóny sa tak nachádza uprostred krajín (Graf 7), no v započítaných výdavkoch za minulý rok sú zarátané aj bankové záruky, odklad daní a odvodov, ako aj odložené splátky. V porovnaní s finančnou krízou v roku 2009, kedy poklesla slovenská ekonomika o 0,7 p. b. viac ako v minulom roku, vyčlenilo Slovensko na boj s pandemiou približne dvanásťnásobne viac výdavkov. V rámci eurozóny boli minuloročné výdavky oproti krízovému roku 2009 jednoznačne vyššie vo všetkých krajinách okrem Cypru.

⁴ Podrobnejšie údaje sú uvedené v Tabuľke 8 v Prílohe.⁵ Austrian Institute of Economic Research

Graf 7: Porovnanie COVID-19 výdavkov v 2020 a protikrizových výdavkov v 2009 (% HDP)

Zdroj: WIFO

Poznámka: Vo výdavkoch sú zahrnuté aj bankové záruky a pôžičky.

Pandémia ovplyvnila výdavky aj opačným smerom, t. j. niektoré plánované projekty boli pozastavené alebo úplne zrušené, čo sa premietlo do zníženia celkových výdavkov.

MŠVVaŠ SR v súčasnosti implementuje vysoký počet dopytovo orientovaných projektov, národných projektov a veľkých projektov z dvoch operačných programov OP IZ a OP II. Prevažná časť týchto projektov bola v roku 2020 negatívne ovplyvnená pandemickou situáciou. Z tohto dôvodu tak dochádzalo v minulom roku k pozastaveniu implementácie projektov. Tieto zmeny sa týkali celkovo 260 projektov.

Z rovnakého dôvodu bolo na **MZ SR** zo 189 projektov zrušených alebo pozastavených päť projektov v celkovej hodnote 12,6 mil. eur. Zrušené projekty sa týkali reformy získavania a využívania dát v zdravotníctve, aj zdravia vo všetkých politikách. Z pozastavených projektov sa pokračovalo v roku 2021 zatiaľ vo dvoch projektoch.

MDV SR identifikovalo celkovo 60 projektov, ktorých pôvodný časový harmonogram bol ovplyvnený pandemiou COVID-19. Rizikový je najmä dopad meškania projektu nového systému spoplatnenia vybraných úsekov cestnej siete. V tomto prípade ide o zabezpečenie nového systému elektronického výberu mýta. V časovom sklze je zabezpečenie prípravy štúdie pre ÚHP a spustenie procesu VO. Vzhľadom na závažnosť a význam projektu je vplyv posunu realizácie projektu veľmi významný, lebo reálne ohrozuje termín spustenia nového systému výberu mýta po ukončení platnosti zmluvy so spoločnosťou SkyToll k termínu 31. 12. 2022. Predpokladaný prínos nového systému výberu mýta spočíva okrem iného vo výhodnejšom **prerozdelení výnosu mýta v prospech štátnej spoločnosti NDS**, a. s. oproti doterajšiemu stavu. Zo stavebných projektov spôsobil lockdown mierne meškanie napr. výstavby úseku D1 pri Prešove, kde sa očakáva sklz oproti plánu približne 3-4 mesiace.

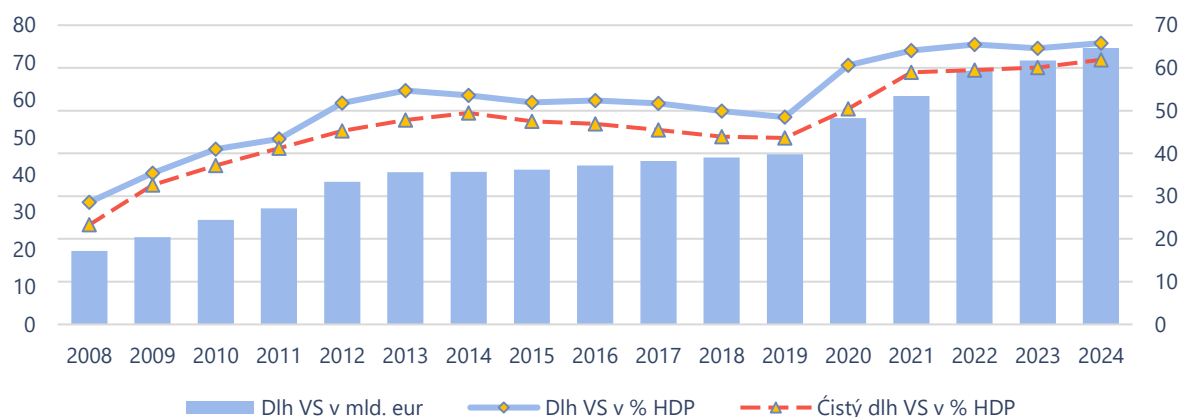
2.4 Dlh verejnej správy

Ku koncu roka 2020 dosiahol dlh VS hodnotu vyše 55 mld. eur, čo predstavuje 60,6 % HDP (Graf 8).⁶ Medziročne sa dlh v pomere k HDP zvýšil o 12,4 p. b., čo v nominálnom vyjadrení predstavuje takmer 10 mld. eur. Zvýšenie bolo spôsobené najmä deficitom ŠR (vo výške 7,8 mld. eur) a výrazným zvýšením hotovostnej rezervy v roku 2020. Pozitívny vplyv na vývoj maastrichtského dlhu oproti jeho stavu v roku 2019 mali najmä splátky záväzkov zo štátnych dlhopisov (2,9 mld. eur), splátky záväzkov zo ŠPP (1,8 mld.

⁶ Základným ukazovateľom mapujúcim úroveň zadlženia sektora VS, v zmysle metodiky EK, je výška maastrichtského dlhu a jeho vzťah k HDP. Maastrichtský dlh VS sa prezentuje ako konsolidovaný, to znamená, že vzťahy medzi jednotlivými subjektmi VS sú vylúčené. Skupiny subjektov VS, uvedené v Tabuľke 23 v Prílohe, sú vnútorne skonsolidované o vzájomné vzťahy v rámci danej skupiny. Hodnota konsolidácie vo výške 1 501,7 mil. eur predstavuje len pôžičky medzi skupinami VS; napr. pôžičky Štátneho fondu rozvoja bývania, poskytnuté subjektom územnej samosprávy.

eur), pokles zadlženosti NDS (o 29,8 mil. eur), pokles konsolidovaného dlhu VÚC (21,2 mil. eur) a splátky úverov v štátnom dlhu (15,4 mil. eur).

Graf 8: Vývoj hrubého a čistého dlhu VS v rokoch 2008 až 2024 (% HDP)

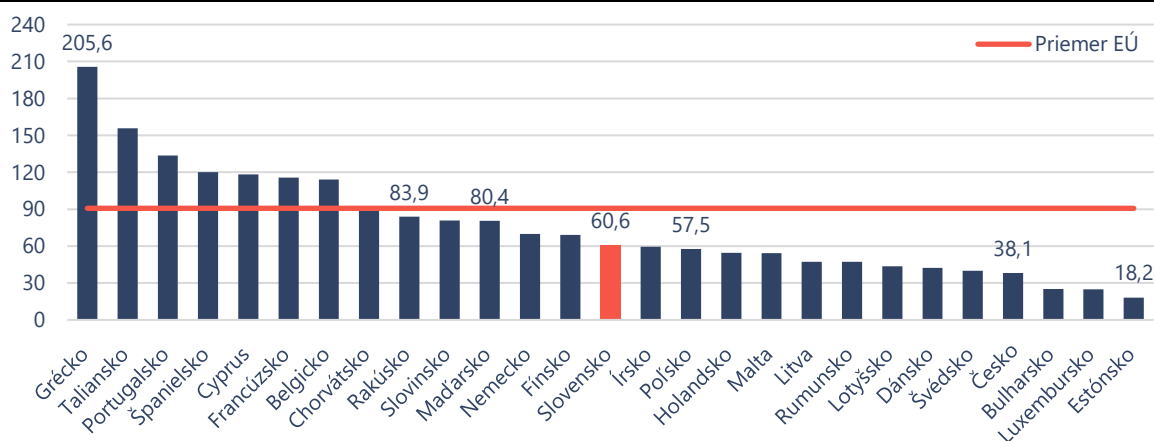

Zdroj: ŠÚ SR, Program stability na roky 2021 až 2024

Podľa aktuálneho znenia zákona o rozpočtovej zodpovednosti prekročil dlh VS najvyššie sankčné pásmo dlhovej brzdy a súčasne aj maastrichtské kritérium. V súčasnosti plynie 24 mesačná výnimka z uplatnenia prísnejších sankcií z dôvodu schválenia programového vyhlásenia a vyslovenia dôvery vláde; jej povinnosťou je predložiť na rokovanie NR SR návrh opatrení, ktorými navrhuje zabezpečiť zníženie dlhu a od mája 2021 zníženie platov členov vlády na ich úroveň v predchádzajúcom rozpočtovom roku.

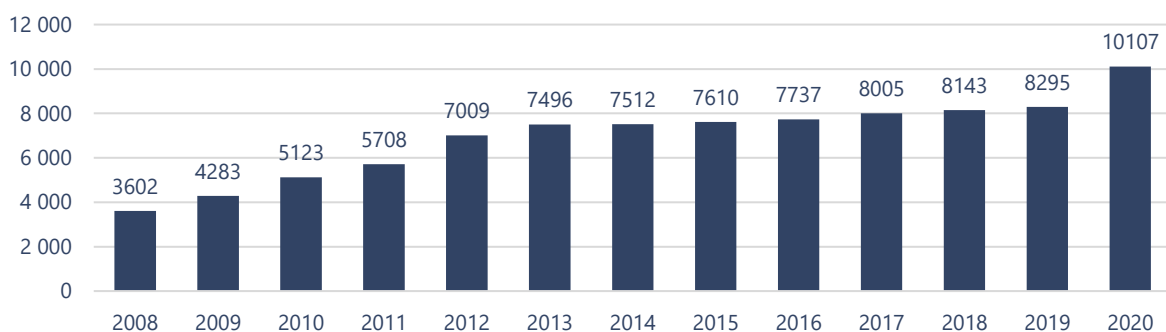
Na raste hrubého dlhu sa výrazne podieľal aj nárast hotovostnej rezervy, ktorá predstavovala na konci decembra 2020 hodnotu 7,12 mld. eur. **Z hľadiska posúdenia vývoja dlhu je preto vhodnejšie sledovať vývoj čistého dlhu, ktorý narástol na úroveň 50,4 % HDP.** Uvedenú zmenu by mala priniesť novela ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti, v ktorej je zakotvené zníženie počtu sankčných pásiem a prísnejšie pravidlá pre konsolidáciu v dobrých časoch.

Graf 9: Medzinárodné porovnanie dlhu VS za rok 2020 (% HDP)

Zdroj: Eurostat

Slovensko síce nepatrí medzi krajiny s najvyšším dlhom (Graf 9), ale v dobrých ekonomických časoch nevyužilo šancu na jeho zníženie a vytvorenie dostatočnej rezervy na horšie časy. Vývoj dlhu v prepočte na 1 obyvateľa neustále rastie a v roku 2020 predstavoval 10 107 eur (Graf 10).

Graf 10: Dlh na 1 obyvateľa v rokoch 2008 až 2020 (v eur)

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

V roku 2020 predstavoval štátny dlh 96,2 % a dlh ostatných subjektov VS 3,8 % (detailnejšie v Tabuľke 3 v Prílohe). NKÚ SR sa v tejto súvislosti v minulom roku bližšie pozrel na riziká súvisiace so zadlženosťou miestnej územnej samosprávy (BOX 1).

BOX 1: Závery z kontroly „Zadlženosť miestnej územnej samosprávy a rozpočtová zodpovednosť“

Kontrola bola vykonaná na MF SR a v 28 subjektoch územnej samosprávy. Na základe rizikovej analýzy bol uskutočnený výber kontrolovaných subjektov zo všetkých krajov Slovenska okrem Bratislavského.

Nedostatok zdrojov na kapitálové výdavky núti obce, po vyčerpaní rezerv, používať **návratné zdroje financovania**. Kontrola preukázala, že väčšina obcí splnila stanovené legislatívne podmienky pre ich prijatie. Vážne problémy sa však ukázali v oblasti správnosti a spoľahlivosti informácií v účtovných závierkach a ďalších finančných výkazoch o týchto zdrojoch.

Z kontroly vyplynulo, že svoje povinnosti si dôsledne neplnia hlavní kontrolóri a audítori, ktorí vo svojich stanoviskách neupozornili na nedostatky v danej oblasti. V prípade kontrolovaných subjektov neoznámili nedostatky MF SR a vykonané audity neeliminovali nespoľahlivé, nesprávne a neúplné údaje o dlhu v účtovnej závierke. Výsledkom je, že kontrolóri NKÚ SR v kontrolovaných obciach zistili celkom 451 porušení všeobecne záväzných právnych predpisov a porušenie finančnej disciplíny za viac ako 1 mil. eur. Vykonaná kontrola preukázala že:

- **zadlženosť obcí sa každoročne zvyšuje** – vo dvoch obciach celkový dlh prekročil viac ako 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho roka, jedna obec prekročila 25-percentný podiel dlhovej služby
- **výsledky indikujú vysoké všeobecné riziko nespoľahlivosti údajov vstupujúcich do ŠZÚ z oblasti malých samospráv**
- schopnosť splácať svoje záväzky najmä u malých obcí je problematická, šesť obcí nevykázalo v účtovnej závierke a finančných výkazoch existujúce záväzky po lehote splatnosti, a tak ministerstvo nemalo spoľahlivé údaje na uplatnenie zákonných opatrení (pokuty, ozdravný režim a nútená správa).

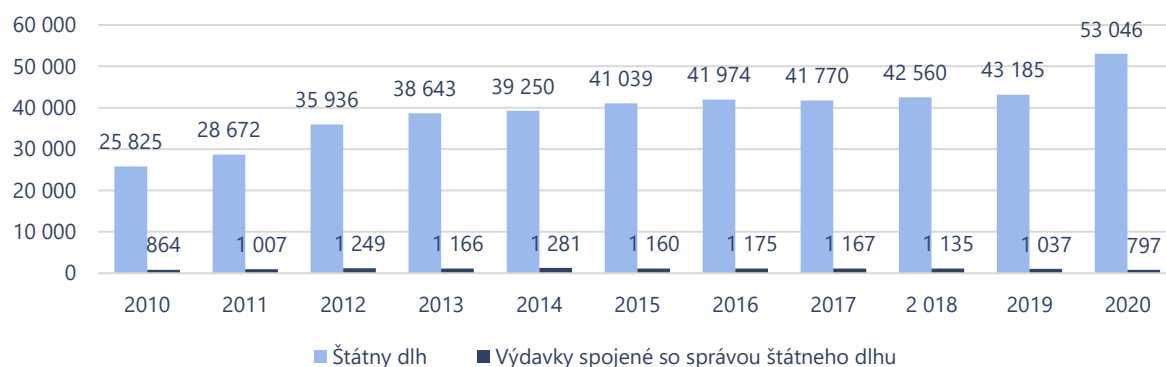
2.5 Štátny dlh

Štátny dlh, ktorý je v správe MF SR, dosiahol v menovitej hodnote ku koncu roka 2020 výšku 53 mld. eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom vzrástol o 9,8 mld. eur (o 22,6 %).

Hlavnou príčinou zvyšovania štátneho dlhu bol hotovostný schodok ŠR a výdavky na opatrenia prijaté v súvislosti s pandemiou COVID-19, ktoré bolo nutné v priebehu roka financovať externými zdrojmi. Hotovostný schodok bol krytý štátnymi dlhopismi v sume 6,6 mld. eur a prijatými zahraničnými bankovými úvermi v hodnote 1,1 mld. eur. Štátny dlh je v rozhodujúcej miere tvorený záväzkami z emisií štátnych dlhopisov (85,4 %), z emisií ŠPP (2,6 %), prijatými bankovými úvermi (6,8 %) a záväzkami z nástroja EFSF (3,5 %).

Rozpočet výdavkov na obsluhu štátneho dlhu (domáceho i zahraničného) na rok 2020 v celkovej výške 1,2 mld. eur bol v priebehu roka skutočne čerpaný vo výške 0,8 mld. eur (Graf 11). Medziročne sa náklady na obsluhu štátneho dlhu znížili o 23,1 %.

Graf 11: Výdavky spojené so správou štátneho dlhu v rokoch 2010 až 2020 (v mil. eur)

Zdroj: MF SR

Pozitívne na náklady súvisiace s obsluhou štátneho dlhu vplýval pokles úrokových sadzieb a nákupy slovenských štátnych dlhopisov zo strany ECB. Na správu štátneho dlhu výrazne vplýval systém štátnej pokladnice, ktorý zabezpečil okrem centralizácie finančných zdrojov verejného sektora aj zlepšenú pozíciu štátu voči medzibankovému trhu. Vývoj úrokových sadzieb na finančných trhoch a aktívna správa portfólia sa prejavili v poklese priemernej váženej úrokovej sadzby záväzkov štátu.

NKÚ SR v rámci prípravy stanoviska k návrhu ŠZÚ SR za rok 2020 vykonal rýchlu kontrolu štátneho dlhu, ktorej výsledky sumarizuje BOX 2.

BOX 2: Závery z kontroly štátneho dlhu na MF SR

V priebehu roka 2020 **nebola** schválená nová Stratégia riadenia štátneho dlhu na roky 2020 až 2023, preto ARDAL v roku 2020 uskutočňovala riadenie dlhu podľa Stratégie riadenia štátneho dlhu pre roky 2015 až 2018.

NKÚ SR vykonal kontrolu výsledkov 10 aukcií štátnych dlhopisov, 3 syndikovaných predajov dlhopisov a 8 aukcií ŠPP. Kontrolou dodržanie termínov úhrad a správnosti zaúčtovania neboli zistené nedostatky.

Kontrolou včasnosti a správnosti úhrad všetkých kupónov vo výške 469 231,3 tis. eur z emisií štátnych dlhopisov rezidentov a úhrad všetkých kupónov vo výške 588 164,7 tis. eur z emisií štátnych dlhopisov nerezidentov nebolo zistené porušenie postupov účtovania v zmysle smernice o účtovaní a obehu účtovných dokladov.

Pri kontrole nákladov na dlhovú službu boli na saldo účte za rok 2020 overené všetky príjmové a výdavkové položky účtované v mesiacoch január a december, ako aj koncomesačné vyrovnania z výdavkového rozpočtového účtu. Nedostatky neboli zistené.

NKÚ SR na základe posúdenia charakteristík a plnenia parametrov dlhu konštatoval priebežné zabezpečovanie zámerov a cieľov definovaných stratégiou riadenia štátneho dlhu. Vhodnou emisnou politikou a riadením likvidity boli v roku 2020 pokryté všetky potreby financovania SR.

3 Hospodárenie štátneho rozpočtu na hotovostnej báze

Návrh ŠZÚ SR za rok 2020⁷ obsahuje aj údaje o príjmoch, výdavkoch a výsledku rozpočtového hospodárenia ŠR na hotovostnom princípe. Rozpočet VS na roky 2020 až 2022 bol vypracovaný v intenciách Programového vyhlásenia vlády SR. Stratégia rozpočtovej politiky bola zameraná na ďalšie zlepšovanie rozpočtovej pozície VS s cieľom zaručiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií.

3.1 Základné rozpočtové ukazovatele

Rozpočtové hospodárenie SR bolo v roku 2020 ovplyvnené najmä pandémiou COVID-19 a tiež troma legislatívnymi zmenami:

1. schválením návrhu korekčného mechanizmu na rok 2020 (uznesenie vlády č. 2 z 15. januára 2020),
2. vyhlásením výnimočných okolností (uznesenie vlády č. 402 z 24. júna 2020),
3. **schválením novely zákona o ŠR (zákon č. 217 zo 14. júla 2020).**

Z dôvodu prepuknutia pandémie bolo nutné reagovať na nepriaznivý ekonomický vývoj a potrebu zabezpečiť príjmy a výdavky na protipandemické opatrenia. Reakciou na pandémiu bola novela zákona o ŠR na rok 2020. Z dôvodu zabezpečenia efektívnosti a účelnosti použitia výdavkov sa zvýšenie alokovalo v kapitole VPS, keďže v čase prípravy návrhu novely nebola definitívne známa detailná štruktúra a použitie výdavkov v jednotlivých kapitolách ŠR. Výdavky súvisiace s novelou zákona sa rozpočtovali v sume 7 758 202 tis. eur, z ktorých sa v kapitole VPS použilo 5 862 971,5 tis. eur. Použitie týchto výdavkov z novely možno rozdeliť do dvoch okruhov.

1. 56,8 % výdavkov priamo súvisiacich s pandémiou bolo uvoľnených najmä pre kapitoly ŠR na kompenzáciu výdavkov negatívne ovplyvnených pandémiou.
2. 43,2 % výdavkov na zabezpečenie v rozpočte nekrytých titulov bolo uvoľnených najmä pre kapitoly ŠR.

Na základe novely zákona o ŠR boli celkové príjmy ŠR v hotovostnom vyjadrení určené sumou 14 366 447 tis. eur a celkové výdavky sumou 26 319 081 tis. eur. Pôvodne schválený schodok v decembri 2019 na rok 2020 vo výške 2 768 182 tis. eur sa tak zvýšil na 11 952 634 tis. eur (Tabuľka 4).

Tabuľka 4: Základné rozpočtové ukazovatele

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2019	Rozpočet 2020		Skutočnosť 2020	Rozdiel 2020S-2020UR	Index 2020S/2019S
		schválený*	upravený			
Celkové príjmy	15 825 535	14 366 447	15 133 507	15 750 634	617 127	99,5
Daňové príjmy	12 336 444	11 546 644	11 546 644	11 865 422	318 778	96,2
Nedaňové príjmy	1 327 516	1 103 342	1 085 001	1 296 626	211 625	97,7
Granty a transfery	2 161 575	1 716 461	2 501 862	2 588 586	86 724	119,8
Celkové výdavky	18 027 016	26 319 081	26 655 819	23 509 056	-3 146 763	130,4
Bežné výdavky	15 168 067	24 690 943	23 969 457	20 846 610	-3 122 847	137,4
Kapitálové výdavky	2 858 949	1 628 138	2 686 362	2 662 446	-23 916	93,1
Schodok ŠR	-2 201 481	-11 952 634	-11 522 312	-7 758 422	3 763 890	352,4

Zdroj: Návrh ŠZÚ2020

*rozpočet po novele zákona o ŠR

Schodok ŠR dosiahol v roku 2020 výšku 7 758 422 tis. eur, čo bolo o 4 194 212 tis. eur menej v porovnaní so schváleným rozpočtom na rok 2020. Medziročne bol vyšší o 5 556 941 tis. eur (252,4 %). **NKÚ SR konštatuje, že hotovostný schodok ŠR bol hlavnou príčinou zvyšovania štátneho dlhu, čím prispel k rastu dlhu VS.**

⁷ V súlade s ustanovením § 29 ods. 2 písm. c) zákona o rozpočtových pravidlách VS.

Vo výdavkoch na obsluhu štátneho dlhu sa podarilo dosiahnuť úsporu z dôvodu poklesu úrokových sadzieb, čoho výsledkom boli vysoké prijaté prémie pri aukciách štátnych dlhopisov. Skutočné výdavky EÚ boli medziročne vyššie o 11,2 %. Najväčšou zmenou vo vybraných výdavkoch oproti schválenému rozpočtu bol transfer Sociálnej poisťovni, ktorý sa oproti pôvodne plánovanej sume zvýšil o 760 269 tis. eur (Tabuľka 5). Tento transfer súvisel so zvýšenými výdavkami na nemocenské a ošetrovné vyvolané pandémiou COVID-19. **NKÚ SR konštatuje, že zámary rozpočtovej politiky v rámci transferu Sociálnej poisťovni sa nepodarilo naplniť z dôvodu šírenia koronavírusu COVID-19.**

Tabuľka 5: Vybrané výdavky ŠR

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2019	Rozpočet 2020	Skutočnosť 2020	Rozdiel 2020S – 2020R	Rozdiel 2020S/2019S
Výdavky ŠR	18 027 015	26 319 081	23 509 055	-2 810 026	5 482 040
Z toho:					
Výdavky na obsluhu štátneho dlhu	1 037 178	1 156 872	796 973	-359 899	-240 205
EÚ výdavky	2 092 561	1 677 689	2 326 973	649 284	234 412
Spolufinancovanie zo ŠR	304 343	271 284	385 660	114 376	81 317
Odvod do rozpočtu EÚ (vrátane rezervy)	750 226	913 641	877 392	-36 249	127 166
Transfer Sociálnej poisťovni	0	209 596	969 865	760 269	969 865

Zdroj: RVS na roky 2020 až 2022, Návrh ŠZÚ 2020

3.2 Príjmy štátneho rozpočtu

Zákonom o ŠR na rok 2020 boli celkové príjmy ŠR schválené vo výške 14 366 447 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami boli zvýšené o 5,3 %, pričom skutočné príjmy sa oproti takto upravenému rozpočtu zvýšili ešte o 4,1 %. Medziročne boli príjmy nižšie o 74 901 tis. eur.

Daňové príjmy tvorili 75,3 % celkových príjmov ŠR. Daňové príjmy ŠR na rok 2020 boli rozpočtované vo výške 11 546 644 tis. eur. Skutočné daňové príjmy boli vyššie o 2,8 %, medziročne sa však znížili o 3,8 %. Nižšia ekonomická aktivita sa prejavila aj na medziročne nižšom výbere dane z príjmov právnických osôb a spotrebných daní. Najvyšší nárast zaznamenali príjmy z DPH a iných daní za tovary a služby. Prehľad o plnení daňových príjmov ŠR je uvedený v Tabuľke 4 v Prílohe.

Nedaňové príjmy sa na celkových príjmov ŠR podieľali 8,2 % (Tabuľka 6).

Tabuľka 6: Prehľad o plnení nedaňových príjmov ŠR

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2019	Rozpočet 2020		Skutočnosť 2020	Rozdiel 2020S-2020UR	Index 2020S/2019S
		schválený	upravený			
Nedaňové príjmy spolu	1 327 516	1 103 342	1 085 001	1 296 626	211 625	97,7
Príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku	516 840	448 183	432 957	434 266	1 309	84,0
– dividendy	504 450	442 434	442 434	428 129	-14 305	84,9
Administratívne poplatky a iné poplatky a platby	386 554	310 206	301 548	387 962	86 414	100,4
Kapitálové príjmy	11 958	13 159	8 307	12 436	4 129	104,0
Úroky z tuzemských a zahr. úverov, pôžičiek, návratných finančných výpomocí, vkladov a ážio	7 633	6 472	6 472	8 883	2 411	116,4
Iné nedaňové príjmy	404 531	325 322	335 717	453 079	117 362	112,0

Zdroj: Návrh ŠZÚ 2020

Dôvodom poklesu boli nižšie príjmy z dividend. Vývoj dividend od obchodných spoločností podľa jednotlivých kapitol ŠR v rokoch 2019 a 2020 je uvedený v Tabuľke 5 v Prílohe. Kapitálové príjmy bývajú pravidelne nadhodnocované. Opäť sa nepodarilo naplniť výšku rozpočtovaných kapitálových príjmov v kapitole MV SR v sume 4 149 tis. eur. Skutočné plnenie dosiahlo len 1 822 tis. eur z dôvodu neuskutočnenia odpredaja bytov zamestnancom. **NKÚ SR tak opätovne odporúča do budúcnosti navrhovať rozpočet podľa reálne očakávaného príjmu z predaja prebytočného majetku.**

Skutočné príjmy ŠR z **grantov a transferov** sa v porovnaní s rokom 2019 zvýšili o 19,8 % (Tabuľka 7). Vyššie plnenie príjmov nastalo z titulu vysporiadania programových korekcií za PO 2007 – 2013 a tiež vyplatenia zálohových platieb a predfinancovania z limitov výdavkov platobných jednotiek. Podrobnejšie hodnotenie príjmov ŠR z prostriedkov rozpočtu EÚ a ich čerpanie je uvedené v časti 5 – Vzťah ŠR k EÚ.

Tabuľka 7: Prehľad o plnení grantov a transferov

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2019	Rozpočet 2020		Skutočnosť 2020	Rozdiel 2020S- 2020UR	Index 2020S/2019S
		schválený	upravený			
Granty a transfery spolu	2 161 575	1 716 461	2 501 862	2 588 586	86 724	119,8
Tuzemské granty a transfery	34 631	38 771	37 296	37 226	-70	107,5
Zahraničné granty a transfery	2 126 944	1 677 690	2 464 566	2 551 360	86 794	120,0
z toho:						
prostriedky z rozpočtu EÚ	2 126 921	1 677 690	2 464 566	2 551 329	86 763	120,0

Zdroj: Návrh ŠZÚ 2020

3.3 Výdavky štátneho rozpočtu

Celkové výdavky ŠR dosiahli v minulom roku 23 509 056 tis. eur, čo zodpovedá medziročnému nárastu o 30,4 % a poklesu v porovnaní s upraveným rozpočtom o 11,8 %. Podiel bežných výdavkov na celkových výdavkoch predstavuje 88,7 % a zvyšných 11,3 % pripadá na kapitálové výdavky. Medziročný nárast výdavkov bol zapríčinený najmä z dôvodu krytia potrieb vyvolaných pandemiou COVID-19.

Medziročný nárast výdavkov (Tabuľka 8) bol ovplyvnený zvýšením platov štátnych zamestnancov a zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme (súhrnne v sume 200,5 mil. eur). Na **mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania** zamestnancov rozpočtových organizácií v kapitolách ŠR **bolo vynaložených o 10,8 % viac ako v roku 2019**. Rast výdavkov bol ovplyvnený aj schválením nových zákonov a prijatých uznesení vlády SR (108,1 mil. eur) súvisiacich najmä so zmenou systému odmeňovania profesionálnych vojakov v štátnej službe (73,5 mil. eur). Ďalej boli výdavky ovplyvnené odmenami pre zamestnancov plniacich úlohy v rámci akcie "Spoločná zodpovednosť" (37,8 mil. eur) určených na sanáciu výdavkov priamo implikovaných vznikom pandémie súvisiacej s ochorením COVID-19 v kapitolách MV SR, MO SR, MZ SR a MPSVR SR.

Tabuľka 8: Porovnanie štruktúry čerpania výdavkov ŠR na hotovostnej báze za roky 2019 a 2020

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2019	Rozpočet 2020		Skutočnosť 2020	Rozdiel 2020S-2020UR	Index 2020S/2019S
		schválený	upravený			
Bežné výdavky	15 168 067	24 690 943	23 969 457	20 846 610	-3 122 847	137,4
Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné výdavky	2 322 962	2 426 676	2 587 391	2 573 842	-13 549	110,8
Poistné a príspevok do poisťovní	832 815	855 337	932 885	928 531	-4 354	111,5
Tovary a služby	1 727 984	10 434 080	4 376 097	2 267 101	-2 108 996	131,2
Bežné transfery	10 284 036	10 974 580	16 072 814	15 076 866	-995 948	146,6
Splácanie úrokov a ostatné platby súvisiace s úvermi	270	270	270	270	0	100,0
Kapitálové výdavky	2 858 949	1 628 138	2 686 362	2 662 446	-23 916	93,1
Obstarávanie kapitálových aktív	1 096 506	786 513	1 065 998	1 053 914	-12 084	96,1
Kapitálové transfery	1 762 443	841 625	1 620 364	1 608 532	-11 832	91,3
Výdavky spolu	18 027 016	26 319 081	26 655 819	23 509 056	-3 146 763	130,4

Zdroj: Návrh ŠZÚ 2020

Súhrnný limit počtu zamestnancov pre rozpočtové organizácie kapitol ŠR bol schválený v počte 130 495 osôb a počas roka sa cez RO ešte zvýšil, na 131 956 osôb. V skutočnosti však dosiahol 125 575. Medziročne je to síce o 1 361 osôb viac, ale v porovnaní s pôvodne schváleným limitom o 4 920 menej.

Nadalej tak pretrváva trend, že sa v jednotlivých rokoch stanovené limity zamestnancov nenapĺňajú, pričom mzdové prostriedky sa vyčerpajú.

Rozpočet kapitálových výdavkov bol schválený vo výške 1 628 138 tis. eur. Skutočné výdavky dosiahli o 63,5 % viac oproti rozpočtu. Medziročne skutočné kapitálové výdavky klesli o 196 503 tis. eur, z toho obstaranie kapitálových aktív o 42 592 tis. eur a kapitálové transfery o 153 911 tis. eur.

Najväčší podiel v rámci obstarania kapitálových aktív tvoril nákup strojov, prístrojov, zariadení, techniky (42,7 %). Z toho 390 445 tis. eur bolo použitých na nákup špeciálnych strojov, prístrojov, zariadení a techniky, najmä však na splátky viacúčelových taktických stíhacích lietadiel (353 722 tis. eur) a na Rozvoj komunikačných a informačných systémov (11 327 tis. eur).

V rámci kapitálových transferov mali najvyšší podiel transfery v rámci VS (73,9 %). Z toho MDV SR poskytlo transfer v celkovej hodnote 650 896 tis. eur, a to najmä NDS, a. s. (434 170 tis. eur), a to najmä na financovanie prípravy a pokračujúcej výstavby D a RC, Železničiam SR (98 000 tis. eur) na modernizáciu a rozvoj železničnej dopravnej cesty a Železničnej spoločnosti Slovensko, a. s. (54 496 tis. eur) na modernizáciu vozového parku železničných koľajových vozidiel a na obnovu vozidiel ozubnicovej železnice vo Vysokých Tatrách. **NKÚ SR konštatuje, že výška kapitálových výdavkov dlhodobo neumožňuje znížiť modernizačný dlh, a tak rekonštrukcie, modernizácie a nákupy objektov a ich realizácia sa budú musieť opätovne presunúť na ďalšie roky.**

NKÚ SR už dlhodobo poukazuje na **nedostatočne fungujúce programové rozpočtovanie, nedostatočnú úroveň plánovania výdavkov jednotlivých kapitol a rozpočtovanie rezerv ŠR.** Nedostatky programového rozpočtovania potvrdila aj kontrola rozpočtových rámcov (BOX 3).

BOX 3: Kontrola strednodobých rozpočtových rámcov

NKÚ SR vykonal kontrolu zameranú na strednodobé rozpočtové rámce s dôrazom na účinnosť a transparentnosť strednodobých rozpočtových cieľov. Hodnotenie cieľov bolo rozdelené do dvoch skupín:

1. ciele fiškálnej politiky: štrukturálne saldo, konsolidačné úsilie, hrubý dlh a schodok hospodárenia VS,
2. ciele verejných politík zodpovedajúce prepojeniu výdavkov a dosahovania vytýčených cieľov, čo je v SR implementované prostredníctvom programových rozpočtov.

NKÚ SR konštatoval, že **aktuálna implementácia, a zvlášť spôsob využívania programového rozpočtovania nedosahuje potenciál svojich možností** – momentálne je využívané najmä na zber informácií a operatívne, medziročné riadenie rozpočtu. Strednodobé riadenie a priame prepojenie rozpočtu na dosahovanie cieľov chýba. **NKÚ SR odporučil zrevidovať systém programového rozpočtovania tak, aby napomáhal strednodobému riadeniu verejných financií s prepojením na dosahovanie cieľov verejných politík.**

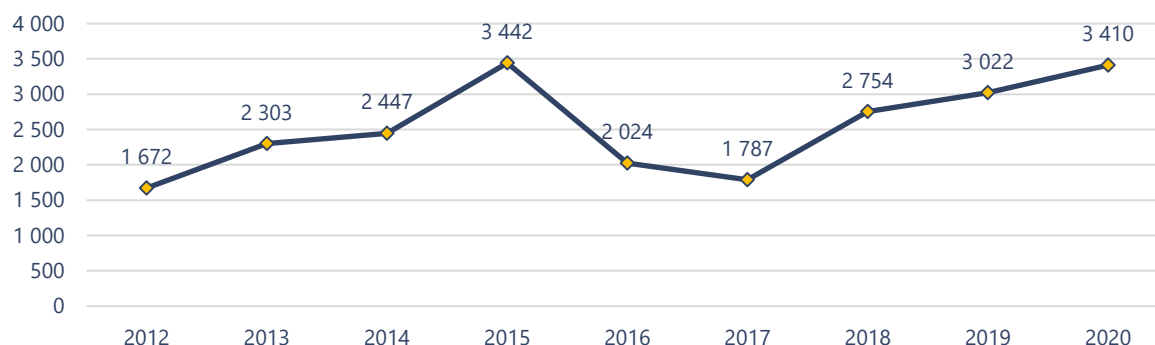
Rezervy identifikoval NKÚ SR aj v **zrozumiteľnosti rozpočtu a štátneho záverečného účtu pre bežného občana**. NKÚ SR preto odporučil spracovať podobu rozpočtu ako „**Rozpočet pre ľudí**“, čo sa pri RVS na roky 2021 až 2023 podarilo. Za nedostatok považuje jeho zverejnenie s dvojmesačným odstupom za rozpočtom predloženým vláde a parlamentu. Jedným z účelov podobného dokumentu je podporiť verejnú diskusiu o rozpočtových prioritách, čo pri oneskorenom spracovaní nie je možné.

Zároveň odporučil, aby MF SR vypracovávalo a zverejňovalo obdobný „**Odpčet pre ľudí**“ stručne a prehľadne sumarizujúci, čo sa za posledný rok podarilo, na čo boli prostriedky v rozpočte schválené a na čo sa v skutočnosti vynaložili a ako sa darilo naplňovať strednodobé rozpočtové ciele. Ten by mal byť spracovaný v rovnakom termíne ako štátny záverečný účet alebo Súhrnná výročná správa SR.

Posilnenie orientácie na výsledok v rozpočte by mala priniesť reforma programového rozpočtovania. V súlade s programovým vyhlásením vlády z roku 2020 MF SR odštartovalo prípravu na posilnenie programového rozpočtovania v rozpočtovom procese. **Reorganizácia programov by mala zvýšiť zrozumiteľnosť účelu výdavkov, ako aj uľahčiť využívanie dát pre analytické účely a tým prispieť k správne rozhodovaniu pri používaní verejných prostriedkov.**

Prejavom nedostatočného plánovania výdavkov je aj počet RO, ktorých nárast pokračoval aj v roku 2020. Spolu bolo vykonaných 3 410 opatrení, čo bolo najviac od roku 2015 (Graf 12). Začiatkom roka sa už tradične presúvali nevyčerpané prostriedky z fondov EÚ. Osem kapitol ŠR spolu presunulo 2,7 mld. eur. **Najviac sa na tomto presune podieľali – rezort pôdohospodárstva (1,036 mld. eur) a rezort dopravy (0,586 mld. eur).**

Graf 12: Vývoj počtu rozpočtových opatrení v rokoch 2012 - 2020

Zdroj: rozpocet.sk

Rapidný nárast RO spôsobila najmä mimoriadna pandemická situácia, na ktorú rozpočet nebol pripravený. Viaceré kapitoly presúvali svoje financie do rezortov, ktoré museli aktívne riešiť boj s koronavírusom. **Celkovo sa v rámci „covidových“ RO presunulo v roku 2020 medzi kapitolami takmer 2,9 mld. eur.** Kým na začiatku pandémie putovalo najviac výdavkov do Štátnych hmotných rezerv SR na urgentné zabezpečenie pohotovostných zásob (prioritne zdravotníckych pomôcok), ale aj do rezortov, ktoré bojovali s vírusom v prvej línii (MZ SR, MV SR), postupom času sa najväčšie čiastky začali presúvať do rezortov zabezpečujúcich ekonomickú a hospodársku stabilitu krajiny. Najviac prostriedkov smerovalo do rezortov práce (1,3 mld. eur) a hospodárstva (378 mil. eur).

Nie všetky „covidové“ RO však bolo nutné realizovať **a opäť sa ukázalo, že inštitút RO sa niekedy využíva zbytočne.** Príkladom bol rezort vnútra, ktorý prostredníctvom troch RO (v období marec až máj) prijal viac ako 44,5 mil. eur z kapitoly VPS a následne do nej poslal 250 mil. eur (v máji), ktoré získal zoškrtním výdavkov v programe ESO. V auguste bolo prostredníctvom ďalšieho RO poslaných 250 mil. eur z kapitoly VPS naspäť rezortu vnútra (na rovnaký program, z ktorého boli predtým odobraté). NKÚ SR zistil, že **nevyčerpané prostriedky z rezerv boli čerpané v rozpore s ich pôvodným účelovým určením.** Boli presunuté na iné výdavkové tituly, napr. na rezervu na prostriedky EÚ a odvody EÚ a iné výdavkové tituly; časť bola v zmysle zákona o rozpočtových pravidlách viazaná na použitie v nasledujúcich rokoch.

V rozpočte kapitoly VPS bol tiež obnovený výdavkový titul **realizácia úloh vyplývajúcich z uznesení vlády** v jednotlivých oddieloch funkčnej klasifikácie, z ktorého boli uvoľnené prostriedky v celkovej sume 1,6 mld. eur (Tabuľka 9).

Tabuľka 9: Prostriedky na realizáciu úloh vyplývajúcich z uznesení vlády (v eurách)

Oddiel klasifikácie COFOG	2019 S	2020 R	2020 UR	2020 S	Rozdiel 2020S-2019S
Všeobecné verejné služby	0	0	1 554 919 185	1 554 919 185	1 554 919 185
Ekonomická oblasť	327 613	0	14 486 000	14 486 000	14 158 387
Bývanie a občianska vybavenosť	20 867 979	0	3 470 854	3 470 854	-17 397 125
Rekreácia, kultúra a náboženstvo	38 602 308	0	33 913 302	33 512 143	-5 090 166
Vzdelávanie	4 260 000	0	1 732 376	1 732 376	-2 527 624
Sociálne zabezpečenie	69 000	0	579 600	579 600	510 600
Spolu	64 126 900	0	1 609 101 317	1 608 700 158	1 544 573 258

Zdroj: ZÚ VPS

4 Stanovisko k vybraným politikám a kapitolám ŠR

Celkové príjmy kapitol dosiahli cca 15,8 mld. eur, čo predstavuje pokles v porovnaní s rokom 2019 o 0,5 % (voči upravenému rozpočtu nárast o 4,1 %). Najväčší medziročný rast príjmov zaznamenalo MPSVR SR (o 259 mil. eur), MIRRI SR (o 208 mil. eur) a MŠVVaŠ SR (o 129 mil. eur). Naopak, najväčší medziročný pokles zaznamenala VPS, kde príjmy klesli o 521 mld. eur a MPRV SR o 153 mil. eur. Medziročné porovnanie príjmov podľa kapitol ŠR na hotovostnej báze obsahuje Tabuľka 6 v Prílohe.

Celkové výdavky kapitol dosiahli 23,5 mld. eur, čo predstavuje nárast v porovnaní s rokom 2019 o 30,4 % (oproti upravenému rozpočtu pokles o 11,8 %). V roku 2020 mala najvyššie skutočné výdavky kapitola VPS vo výške 4,7 mld. eur, čo predstavuje nárast v porovnaní s predchádzajúcim obdobím o 138,7 % (2,7 mld. eur). Na raste výdavkov sa ďalej podieľalo MPSVR SR (o 1,6 mld. eur), MV SR (o 351 mil. eur) a MH SR (o 275,5 mil. eur). Naopak, najväčší absolútny medziročný pokles zaznamenalo MPRV SR, kde výdavky klesli o 156 mil. eur. Prehľad výdavkov podľa kapitol ŠR je uvedený v Tabuľke 7 v Prílohe.

BOX 4: Zistenia NKÚ SR k presnosti a spoľahlivosti finančných a účtovných výkazov rezortov MPSVR SR, MZVEZ a MK SR

V roku 2020 vykonal NKÚ SR kontrolu zameranú na spoľahlivosť účtovných závierok vybraných ministerstiev. **Mnohé z informácií v týchto účtovných závierkach ovplyvňujú presnosť a spoľahlivosť konsolidovaných súhrnných výkazov za celú VS, slúžia k tvorbe rôznych stratégií, politik alebo sa na ich základe projektujú nároky na finančné zdroje RVS.** Preto správna implementácia účtovných metód a zásad platných pre sektor VS je rozhodujúcou podmienkou presnosti a spoľahlivosti takýchto dát.

Kontrola poukázala na celý rad nedostatkov:

- používanie rozdielnych zásad pri odpisovaní dlhodobého hmotného majetku, aplikácia rôznych odpisových sadzieb, ktoré nezohľadňujú reálnu životnosť majetku a majú vplyv na správnosť jeho vykazovania v individuálnych účtovných závierkach
- rozdielny prístup k odpisovaniu technického zhodnotenia dlhodobého hmotného majetku
- nevykonanie opravy odpisov stavieb a nehnuteľného majetku v zmysle metodického usmernenia MF SR
- neposudzovanie reálnosti ocenenia dlhodobého hmotného majetku, pohľadávok a potreby tvorby opravných položiek pri inventarizácii
- nerovnaké, nekonzistentné pravidlá pre posudzovanie nevykonalnosti pohľadávok a tvorbu opravných položiek
- nejednoznačné pravidlá tvorby a rozpúšťania rezerv
- neplnenie si povinností pri správe a vymáhaní pohľadávok po lehote splatnosti.

NKÚ SR pozitívne hodnotil prístup kontrolovaných subjektov **k tvorbe rezerv na súdne spory**, ktoré boli každoročne aktualizované ku dňu zostavenia účtovnej závierky na základe odborných stanovísk právnych útvarov.

K zisteným nedostatkom predložil NKÚ SR kontrolovaným subjektom spolu 40 odporúčaní na ich riešenie. Najviac odporúčaní smerovalo k zisteniam v oblasti vykazovania a nakladania s dlhodobým hmotným majetkom, správy pohľadávok a inventarizácie. **NKÚ SR tiež odporučil Výboru NR SR pre financie a rozpočet podporiť projekt zavedenia Centrálného ekonomického systému pre organizácie štátnej správy, ktorým možno zvýšiť kvalitu a včasnosť dát z účtovníctva a výkazníctva účtovných jednotiek štátu a dosiahnuť tým efektívnejšie riadenie verejných financií.** Súčasne navrhol zaviazat' MF SR v pravidelných intervaloch informovať výbor o stave implementácie tohto projektu, čo výbor svojim uznesením aj vykonal.

V rámci prípravy tohto stanoviska boli vykonané tzv. rýchle kontroly v troch kapitolách ŠR – MZ SR, MŠVVŠ SR a MDV SR, keďže zdravotníctvo, vzdelávanie a doprava boli zaradené medzi prioritné oblasti kontrolnej činnosti NKÚ SR na rok 2020. Kontroly boli zamerané na preverenie úplnosti návrhov ZÚ kapitol, rozpočtového hospodárenia, programovej štruktúry, čerpanie fondov EÚ, na hodnotenie vývoja vo vybraných oblastiach a identifikované príklady potenciálneho nevhodného nakladania s verejnými zdrojmi.

4.1 Ministerstvo zdravotníctva SR

Kontrola v rezorte zdravotníctva sa zamerala na niekoľko oblastí. Išlo o preverenie odporúčaní v oblasti liekovej politiky, správne účtovanie majetku kapitoly (BOX 5), ale aj o spoľahlivosť údajov v rezorte (kapitola 4.1.1).

Minulý rok poukázal NKÚ SR na viaceré riziká v oblasti liekovej politiky. Išlo aj o nerealizovanie opatrení súvisiacich s revíziou úhrad liekov, ktoré boli navrhnuté v revízii výdavkov na zdravotníctvo. V tejto súvislosti pozitívne hodnotíme, že v roku 2020 bol zaznamenaný klesajúci trend výšky výdavkov z VZP v desiatich zo 14 skupín klasifikačného systému liekov (ATC). MZ SR v roku 2020 zlepšilo efektivitu vynakladania verejných zdrojov na základe referencovania, revízie úhrad a znížením ceny pri vstupe generického a biosimilárneho lieku do existujúcej referenčnej skupiny kategorizačného zoznamu.

V minuloročnom stanovisku NKÚ SR upozornil aj na netransparentnosť a riziká v procese posudzovania liekov. V zmysle medzinárodných odporúčaní je základným prvkom pre hodnotenie nákladovej efektivity liekov dostupnosť farmako-ekonomického modelu. V roku 2020 bola predložená analýza 20 liekov, u ktorých bola posudzovaná nákladová efektívnosť na základe modelov. Odporúčanie NKÚ SR prispelo k príprave novely zákona č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe VZP. Návrh tejto novely stanovuje podmienky nákladovej efektívnosti aj pre lieky na vzácne ochorenia, u ktorých sa bude tiež vyžadovať predloženie farmako-ekonomického rozboru. NKÚ SR upozornil aj na významné problémy v oblasti metodológie hodnotenia zdravotníckych technológií (HTA), pretože sa nedodržovali medzinárodné odporúčania a tiež upozornil na závažné rezervy v oblasti personálnych kapacít na HTA. Tento dlhodobý problém, na ktorý poukazovala aj revízia výdavkov v zdravotníctve, sa začal riešiť vytvorením nového odboru agentúry pre HTA na MZ SR od 1. 7. 2020.

BOX 5: Závery z kontroly majetku na MZ SR

Pri preverení údajov v súvahe bolo preukázané, že účtovná závierka kapitoly neposkytovala verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré boli predmetom účtovníctva. MZ SR evidovalo k 31. 12. 2020 rozostavané budovy, ktoré boli zbúrané, poradenské služby na PPP projekt, ktorý bol vládou SR v roku 2016 zastavený, právne a poradenské služby, ktoré nemali byť súčasťou analytického účtu 042002 – **Obstaranie DHM Rázsochy**.

Uvedený majetok spolu minimálne v sume 31 129 525,93 eur mal byť vyhodnotený ako zmarená investícia. **V dôsledku toho prišlo k nadhodnoteniu majetku v súvahe k 31. 12. 2020 minimálne v podiele 2,91 % z celkového majetku kapitoly MZ SR.**

Rozostavaná hala v Malackách nebola dostatočne využívaná, čo bolo v rozpore so zákonom o majetku štátu. Podľa vykonanej analýzy bolo v roku 2020 vlastníctvo rozostavanej haly nevýhodnejšie ako komerčný nájom, t. j. neehospodárne o sumu 60 626 eur, čo bolo v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách VS.

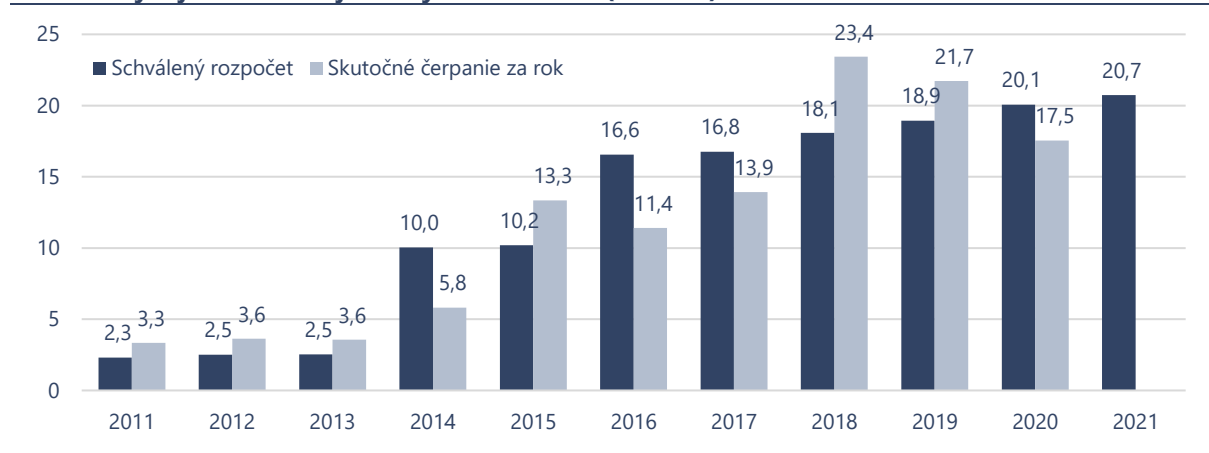
4.1.1 Spoľahlivosť údajov v rezorte – NCZI

Nevyhnutnou podmienkou pre efektívne riadenie a kontrolu akéhokoľvek systému či verejnej politiky je **dostupnosť kvalitných dát. Na tento účel je v rezorte zdravotníctva zriadená špecializovaná inštitúcia** – Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI). Postavenie a úlohy NCZI upravuje zákon⁸, podľa ktorého je jednou z úloh NCZI aj správa „národného zdravotníckeho informačného systému“, čo je „súbor zdravotníckych informačných systémov v správe národného centra slúžiacich na

⁸ Zákon č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

zber, spracúvanie a poskytovanie informácií v zdravotníctve.”⁹ Na fungovanie tejto inštitúcie dáva SR z verejných zdrojov desiatky miliónov eur (Graf 13) a pracuje v nej 244 zamestnancov¹⁰.

Graf 13: Vývoj ročného objemu výdavkov NCZI (mil. eur)

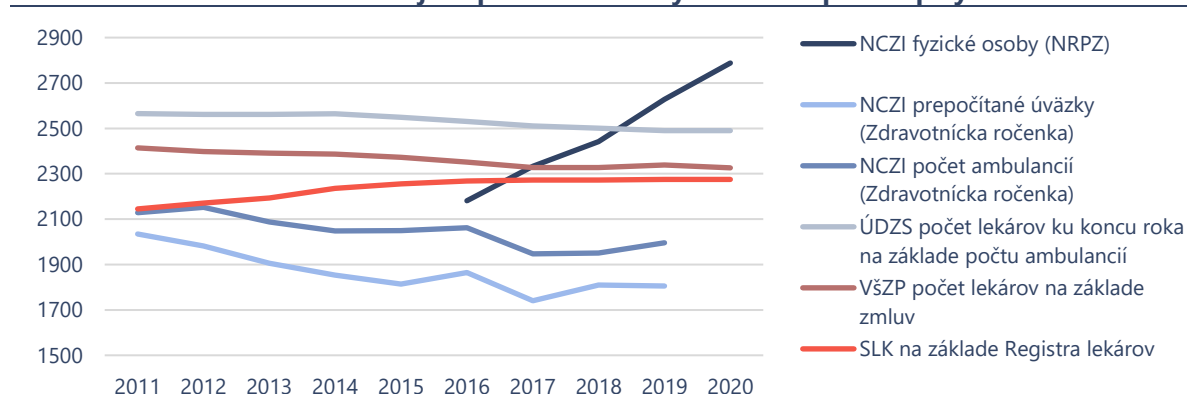

Zdroj: RIS

Skúsenosti analytikov NKÚ SR z jesene 2020¹¹ a následne vykonaná rýchla kontrola preukázali nasledujúce zistenie: **Štatistické údaje, ktoré poskytuje NCZI na základe Národného registra zdravotníckych pracovníkov, sú nespoľahlivé.**

Nespoľahlivosť dát z Národného registra zdravotníckych pracovníkov (NRZP) ilustrujú aj údaje o počte všeobecných lekárov pre dospelých. Graf 14 zobrazuje dáta z rôznych zdrojov charakterizujúce počet týchto lekárov. Keďže dáta vychádzajú z rôznych metodík, ich absolútne hodnoty nie sú priamo porovnateľné a je prirodzené, že sú medzi nimi rozdiely. Neexistuje však relevantný dôvod, pre ktorý by sa mal zásadne líšiť trend týchto rôznych časových radov. Napriek tomu podľa dát NRZP počet všeobecných lekárov pre dospelých v posledných rokoch prudko rástol, čo je v zjavnom rozpore s dátami z iných zdrojov, aj so všeobecne známou situáciou v tomto segmente zdravotníctva. Skutočnosť, že dáta NCZI z NRZP sú nespoľahlivé nám opakovane potvrdilo aj samotné NCZI¹².

Graf 14: Rôzne dáta charakterizujúce počet všeobecných lekárov pre dospelých

Zdroj: NCZI (NRZP), VŠZP, ÚDZS, Slovenská lekárska komora

⁹ Citované podľa § 12 ods. 2 a § 2 ods. 1 Zákona č. 153/2013 Z. z.; Zdravotnícka štatistika je explicitne obsiahnutá aj v definícii účelu NCZI v jeho zriaďovacej listine.

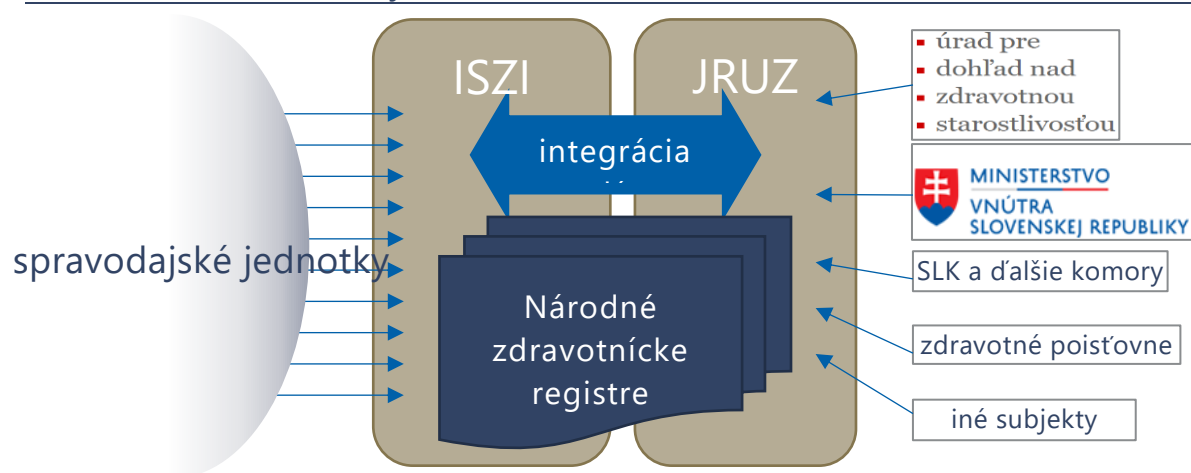
¹⁰ Údaj k 31.12.2019. Zdroj údajov: Poznámky k účtovnej závierke NCZI.

¹¹ Odbor stratégie a analýz spracoval analytický komentár pod názvom „Prakticky, všeobecne, stále málo“ týkajúci sa rezidentského programu, pričom bolo potrebné analyzovať viacero zdravotníckych dát, ako napríklad počty či vek všeobecných lekárov.

¹² Napr. v e-maili z 20. 11. 2020 sa NCZI k počtom všeobecných lekárov (fyzických osôb) z NRZP vyjadrilo takto: „Uvedené počty teda nie sú spoľahlivé.“ Obdobné vyjadrenia ohľadom štatistických dát NRZP odzneli aj na osobnom rozhovore v rámci kontroly KA-013_2021_1026 (Záznam z rozhovoru č. Z-002594/2021/1026/NSA).

Existuje viacero dôvodov, ktoré nespoľahlivosť dát spôsobujú¹³. Hlavným z nich je podľa NCZI **nedostatočné napĺňanie hlásnej povinnosti zo strany spravodajských jednotiek** (SJ). Miera naplnenosti hlásení SJ sa pohybuje na úrovni 60 – 75 %. Dáta do registrov NCZI prúdia nielen zo SJ, ale aj z mnohých ďalších zdrojov, ako sú príslušné komory, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou (ÚDZS), poisťovne, register fyzických osôb atď. (Schéma 1). Aj na strane niektorých týchto zdrojov sa objavujú problémy, ktoré majú negatívny vplyv na spoľahlivosť dát NRZP. Problémom napríklad je, že približne 10 %¹⁴ lekárov si neruší registráciu v komore, a to ani po skončení svojho aktívneho pôsobenia. NCZI naráža aj na problém, že dáta ktoré dostáva od ÚDZS nie sú vo formáte, ktorý by bol v systémoch NCZI automaticky spracovateľný. Na kvalitu dát negatívne vplyva aj to, že národné zdravotnícke registre¹⁵ sú v NCZI vedené vo dvoch prostrediach, medzi ktorými je nutné dáta integrovať.

Schéma 1: Hlavné dátové toky súvisiace s tvorbou NRZP

Spracované na základe rozhovoru so zamestnancami NCZI

** ISZI – Informačný systém zdravotníckych indikátorov; JRUZ - Jednotná referenčná údajová základňa*

Skutočnosť, že nie je zabezpečená dostatočná kvalita a spoľahlivosť dát v NRZP spôsobuje, že užívatelia ich musia hľadať v iných inštitúciách a nie v inštitúcii, ktorá bola na to zriadená. Zjavným negatívnym dopadom je aj to, že v medzinárodných databázach (EUROSTAT, OECD) niektoré dáta, ako napríklad počty lekárov podľa špecializácií, nie sú za Slovensko uvedené, aj keď za ostatné štáty áno¹⁶.

Keďže súčasťou účelu NCZI je aj vytváranie a poskytovanie zdravotníckej štatistiky, a zároveň štatistické dáta z NRZP sú preukázateľne nespoľahlivé, konštatujeme, že v tejto veci **NCZI nedostatočne plní svoj účel. MZ SR by preto malo zabezpečiť dostatočnú kvalitu a spoľahlivosť dát v NRZP vedenom jeho podriadenou organizáciou NCZI.** NKÚ taktiež upozorňuje, že ak dáta z jedného zo základných registrov NCZI sú preukázateľne nespoľahlivé, existuje pochybnosť o kvalite aj ostatných dát tejto inštitúcie. Zdravotnícke dáta sú podstatným vstupom nielen pre tvorbu verejnej politiky v zdravotníctve, ale v súčasnej pandemickej dobe ovplyvňujú zdravotnícke dáta všetky aspekty fungovania spoločnosti. Rizikám plynúcim z nespoľahlivosti dát NCZI je preto potrebné venovať zvýšenú pozornosť.

¹³ Popis skutočností a dôvodov nespoľahlivosti dát je spracovaný na základe podkladov z kontroly KA-013_2021_1026, predovšetkým podaného ústneho vysvetlenia (Záznam z rozhovoru č. Z-002594/2021/1026/NSA), poskytnutých písomných podkladov a predošlej e-mailovej komunikácie v rámci analytickej činnosti.

¹⁴ Odhad NCZI. Tento problém potvrdila aj SLK, ktorá odhaduje, že takých prípadov je okolo 3000.

¹⁵ NCZI vedie tri národné zdravotnícke registre: Národný register zdravotníckych pracovníkov, Národný register poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, Národný register organizácií s osobitnými úlohami v zdravotníctve.

¹⁶ E-mail od NCZI z 30.7.2020 potvrdil, že absencia týchto dát v medzinárodných databázach je spôsobená nekvalitou dát v NRZP.

ODPORÚČANIE pre MZ SR

Vytvoriť všetky potrebné podmienky NCZI na vedenie NRZP tak, aby dáta z neho boli dostatočne spoľahlivé. To môže zahŕňať aj zväzovanie posilnenia príslušných personálnych kapacít NCZI pre odhaľovanie nespoľahlivých dát v registri prostredníctvom aktualizácie nastavenia systému automatických kontrol a na vymáhanie dát od spravodajských jednotiek. Z dlhodobého hľadiska NKÚ odporúča prehodnotiť súčasný stav v ktorom viacero inštitúcií (NCZI, ÚDZS, komory) vedie vlastné registre zdravotníckych pracovníkov na rôzne účely a zväziť vytvorenie jedného prepojeného systému, z ktorého by všetky zainteresované inštitúcie mohli čerpať potrebné dáta a ktorý by generoval aj spoľahlivé štatistické údaje.

4.1.2 Oddľžovanie zdravotníckych zariadení

Ku koncu minulého roka sa celkové záväzky v rezorte zdravotníctva, v porovnaní s rokom 2019, zvýšili o 12,4 % (Tabuľka 10). O finančnom zdraví zdravotníckych zariadení vypovedajú predovšetkým záväzky po lehote splatnosti, ktoré sa zvýšili medziročne o 66,94 mil. eur, z toho najviac u príspevkových organizácií v pôsobnosti MZ SR (vrátane univerzitných a fakultných nemocníc).

Tabuľka 10: Vývoj záväzkov spolu a po lehote splatnosti v rezorte zdravotníctva

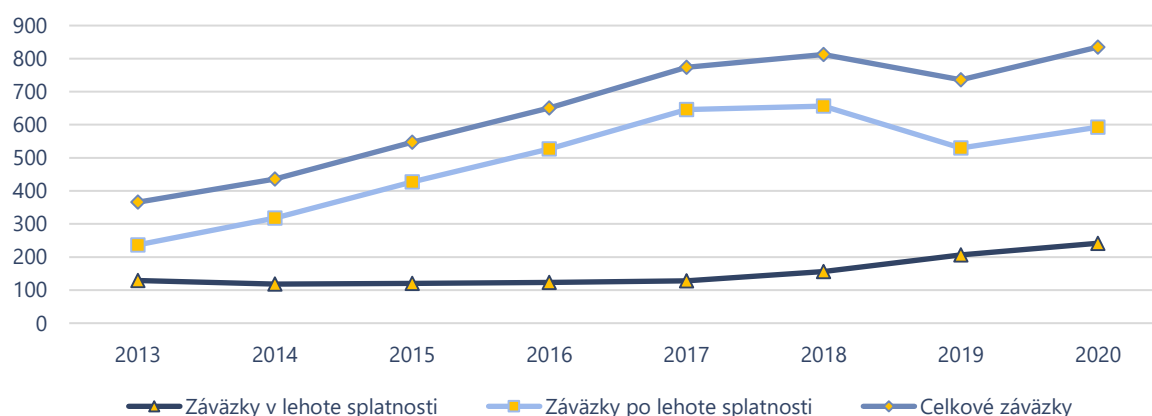
Ukazovateľ (v mil. eur)	2016	2017	2018	2019	2020
Záväzky na úrovni istiny spolu	1 382,39	1 463,73	1 514,72	1 391,97	1 565,25
- medziročná zmena	4,57	81,34	50,99	-122,75	173,28
z toho: PO v pôsobnosti MZ SR*	702,13	833,69	880,35	811,74	911,19
- medziročná zmena	112,19	131,56	46,66	-68,61	99,45
Záväzky PLS** (istina) spolu	647,24	791,13	780,99	599,69	666,63
- medziročná zmena	97,37	143,89	-10,14	-181,30	66,94
z toho: PO v pôsobnosti MZ SR*	547,16	679,24	667,06	541,80	605,54
- medziročná zmena	104,75	132,08	-12,18	-125,26	63,74

Zdroj: MZ SR

*Príspevkové organizácie v pôsobnosti MZ SR (vrátane univerzitných a fakultných nemocníc)

**Záväzky po lehote splatnosti

V pôsobnosti MZ SR je 13 významných univerzitných a fakultných nemocníc, ktoré uskutočňujú najväčší rozsah finančne náročných výkonov poskytovania zdravotnej starostlivosti. V týchto nemocniciach dosiahli záväzky po lehote splatnosti 593,2 mil. eur a medziročne sa zvýšili o 63,43 mil. eur (Graf 15). Tvorili 89 % z celkovej hodnoty záväzkov po lehote splatnosti v celom sektore zdravotníctva.

Graf 15: Vývoj záväzkov univerzitných a fakultných nemocníc v rokoch 2013 až 2020 (v mil. eur)

Zdroj: MZ SR

Z pohľadu štruktúry záväzkov po lehote splatnosti najvyšší podiel (33,6 %) na celkovom dlhu zdravotníckych zariadení v pôsobnosti MZ SR mal dlh voči verejným financiám (záväzky voči Sociálnej poisťovni, daňovým úradom a zdravotným poisťovniám). Za ním nasledoval podiel na dlhu voči

dodávateľom liekov a zdravotníckeho materiálu a 21,6 % predstavovali iné záväzky. Táto kategória zahŕňa skupinu záväzkov, ktoré boli postúpené veriteľmi zdravotníckych zariadení na iný subjekt, ktorý nie je bankovou inštitúciou.

Za hlavné dôvody rastu zadlženosti zdravotníckych zariadení¹⁷ možno považovať pokračujúce generovanie prevádzkových strát v nemocniciach. V roku 2020 dosiahlo 13 najväčších univerzitných a fakultných nemocníc spolu stratu 76,52 mil. eur. V roku 2019 mali zisk 95,60 mil. eur, čo bolo výrazne ovplyvnené procesmi súvisiacimi s oddĺžením zdravotníckych zariadení. V priebehu roku 2020 boli nemocnice v zložitej finančnej situácii aj z dôvodu vysokých a nepredvídaných nákladov súvisiacich so zabezpečením zdravotnej starostlivosti počas pandémie. Dlhodobu nepriaznivo na hospodársky výsledok univerzitných a fakultných nemocníc vplýva zvyšovanie prevádzkových nákladov, a to najmä v oblasti osobných nákladov. Osobné náklady v roku 2020 predstavovali 77 % z výnosov od zdravotných poisťovní oproti 72 % v roku 2019.

Opätovný nárast zadlženosti po prechodnom poklese v dôsledku realizácie oddlžovania zdravotníckych zariadení potvrdzuje, že oddĺženie nemôže nahradiť komplexné opatrenia na systémové riešenie nahromadených príčin nepriaznivého hospodárenia zdravotníckych zariadení. Všeobecne dlhodobým problémom je, že náklady najväčších fakultných a univerzitných nemocníc nie sú v dostatočnej miere pokryté výnosmi od zdravotných poisťovní.

NKÚ SR upozorňuje, že v nevyhnutných opatreniach na zastavenie zadlžovania (predovšetkým optimalizácia siete nemocníc, zavedenie úhradového mechanizmu DRG, plná funkcionálna e-Zdravie, zefektívnenie prevádzky nemocníc) nenastal výrazný pokrok. Ďalší tlak na zvyšovanie nákladov je možné očakávať v období, keď sa prejaví dôsledky odloženej zdravotnej starostlivosti u iných pacientov než s COVID-19.

4.2 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Minuloročné stanovisko upozornilo na dlhodobu nedostatočnú pokrývanie požiadaviek škôl na učebnice. Počet učebníc dodaných školám bol počas obdobia 2014 – 2019 každoročne nižší než počet školami objednaných učebníc. V roku 2019 školám nebola dodaná takmer štvrtina objednaných učebníc. Jednou z príčin tohto neuspokojivého stavu bola neúspešnosť MŠVVaŠ SR pri nákupe nových titulov učebníc. Z plánovaného počtu 20 nových titulov nezabezpečilo ministerstvo v roku 2019 pre školy ani jeden. **Pozitívne preto hodnotíme postupné otváranie trhu s učebnicami od školského roku 2020/2021 a alokáciu výrazne väčšieho balíka finančných prostriedkov školám na ich nákup.**¹⁸

V minuloročnom stanovisku NKÚ SR poukázalo aj na **nehospodárnosť súvisiacu s riešením centralizovaného pripojenia škôl na internet**. Táto služba bola realizovaná prostredníctvom projektu INFOVEK 2 na základe Zmluvy o dielo, uzatvorenej k 2. 12. 2010 s dodávateľom Slovak Telecom, a. s., Bratislava. Projekt INFOVEK 2, ktorého zmluvné trvanie uplynulo 27. 9. 2015, mal byť nahradený komplexnejším riešením pod názvom EDUNET SK. Zmluva s dodávateľom nového riešenia s firmou SWAN, a. s. Bratislava však nadobudla účinnosť až 5. 10. 2018 a prvé školy boli do EDUNET-u zapojené až v októbri 2019. Centralizované pripojenie škôl na internet bolo a z veľkej časti stále je zabezpečované predĺžovaním zmluvného vzťahu s pôvodným poskytovateľom služby. Nehospodárnosť, na ktorú NKÚ upozorňovalo, spočívala v paralelnom fungovaní (a teda aj financovaní) dvoch riešení a taktiež v nutnosti platiť pokuty od ÚVO za pochybenia súvisiace s touto situáciou. Kontrolou bolo zistené, že v tejto

¹⁷ Podľa Informácie o vývoji dlhu v rezorte zdravotníctva za rok 2020.

¹⁸ <https://www.minedu.sk/ministerstvo-otvorilo-trh-s-ucebnicami-skoly-dostanu-na-ich-nakup-11-milionov-eur/>

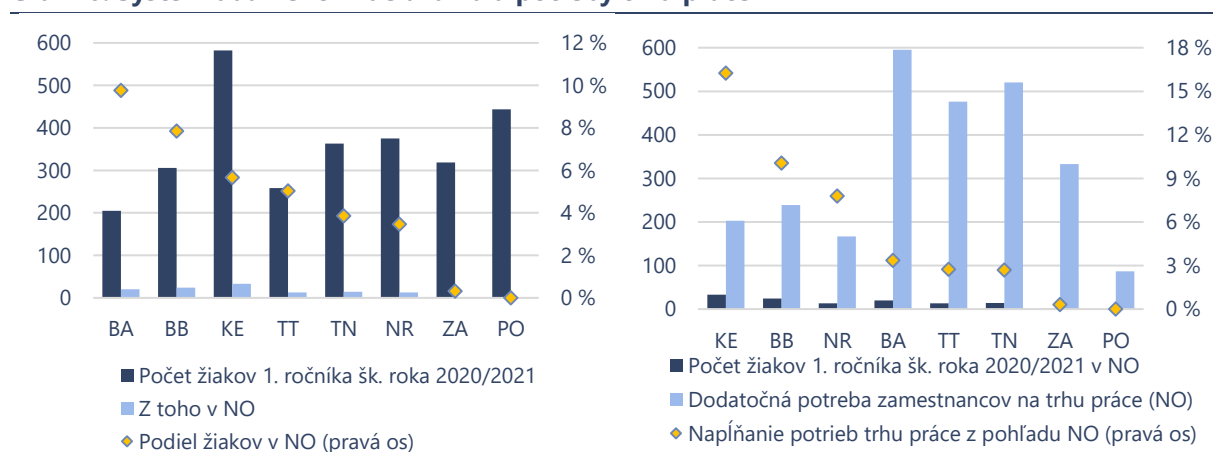
súvislosti nedošlo zo strany MŠVVaŠ SR k žiadnemu pozitívnemu kroku. **Súhrnná výška doteraz udelených troch pokút od ÚVO predstavuje zaťaženie rozpočtu kapitoly v sume spolu 1 269 760,98 eur. Takýto pretrvávajúci postup MŠVVaŠ SR je nehospodárny, neefektívny a je v rozpore s ustanovením § 19 ods. 6 zákona o rozpočtových pravidlách**, podľa ktorého je subjekt VS povinný pri poskytovaní verejných prostriedkov zachovávať hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť ich použitia. **Podľa ustanovenia § 31 ods. 1 písm. j) zákona o rozpočtových pravidlách je to porušenie finančnej disciplíny.**

Kontrola realizovaná k stanovisku v roku 2021 sa zamerala aj na preverenie projektu duálneho vzdelávania (Národný projekt Duál) a na sústavu kvalifikácií. Národná sústava kvalifikácií určuje vedomosti, zručnosti a kompetencie, ktoré sú požadované na výkon pracovných činností pre dané povolanie. Keďže sústava kvalifikácií je priamo naviazaná na vzdelávací systém, je kľúčové, aby bola zabezpečená aktuálnosť kariet kvalifikácií. Vzhľadom na jej dôležitý význam by mala byť periodicky aktualizovaná a dopĺňaná o nové kompetencie a zručnosti v jednotlivých kvalifikáciách. **Avšak MŠVVaŠ SR nealokovalo finančné zdroje na periodickú aktualizáciu Národnej sústavy kvalifikácií, ktorou by sa zabezpečil aj potrebný súlad s novou štatistickou klasifikáciou zamestnaní a previazanie s národnou sústavou povolaní vyplývajúce zo zákona o službách v zamestnanosti.**

4.2.1 Duálne vzdelávanie

Národný projekt Duál, realizovaný ŠIOV, predpokladal do roku 2020 (pôvodný posledný rok realizácie projektu) účasť zamestnávateľov v systéme duálneho vzdelávania (SDV) na úrovni 1 450. K februáru 2021 sa z pohľadu aktívnej účasti podarilo toto očakávanie naplniť na 74 % – z celkového počtu 2 430 certifikovaných prevádzok bolo prevádzok so žiakmi v SDV 1 076. V zmluve o poskytnutí nenávratného finančného príspevku medzi MPSVaR SR (v zastúpení MŠVVaŠ SR) a ŠIOV sa píše o 12-tisíc spracovaných/uzatvorených učebných zmluvách; v informatívnom materiáli o duálnom vzdelávaní, ktorý prijala vláda SR, sa uvádza cieľ zapojenia 12 000 žiakov do duálneho vzdelávania do roku 2020. K 31. januáru 2021 bolo v SDV 8 414 žiakov. Úroveň 12-tisíc nie je dosiahnutá ani pri pripočítaní takmer 2-tisíc absolventov duálneho vzdelávania. V prípade škôl sa predpokladala účasť na úrovni 280 SOŠ, pričom aktuálne je do SDV aktívne zapojených 198 SOŠ (70 %).

Jedným z deklarovaných cieľov projektu bolo dosiahnuť čo najtesnejšie prepojenie odborného vzdelávania a prípravy s potrebami trhu práce a požiadavkami zamestnávateľov. Táto ambícia však zostáva nenaplnená. Z celkového počtu 2 852 žiakov prvého ročníka sa v školskom roku 2020/2021 vzdeláva v odboroch s nedostatočným počtom absolventov 118 žiakov (4 %). Tento nesúlad je najvýraznejší v Prešovskom kraji, kde ani jeden žiak neštuduje nedostatkový odbor. Najmenší nesúlad identifikujeme v Bratislavskom kraji, kde sa v nedostatkových odboroch vzdeláva 10 % žiakov (ľavý panel Grafu 16). **V piatich z ôsmich krajov prispeje SDV k naplneniu potrieb trhu práce z pohľadu nedostatkových odborov menej než piatimi percentami** (pravý panel Grafu 16). Keďže ŠIOV nemá prehľad o ponuke učebných miest pre školský rok 2020/2021, nevieme zhodnotiť, či je identifikovaný nežiaduci stav spôsobený nedostatočnou/nevhodnou ponukou zo strany zamestnávateľov alebo nezaujmom žiakov o nedostatkové odbory. Pozitívnym zistením však je, že ani jeden žiak v SDV sa v aktuálnom školskom roku nevzdeláva v odbore, ktorý je v danom kraji nad rozsah potrieb trhu práce. V školskom roku 2016/2017 študovalo takéto odbory 53 žiakov (4 %).

Graf 16: Systém duálneho vzdelávania a potreby trhu práce

Zdroj: ŠIOV a MPSVaR SR, výpočty a spracovanie NKÚ SR

*NO – nedostatkové odbory

**Ide o verifikovanú dodatočnú potrebu zamestnancov na trhu práce v roku ukončenia štúdia žiakov prvého ročníka šk. roka 2020/2021.

Okrem ponuky učebných miest ŠIOV nedisponuje ani viacerými ďalšími dôležitými informáciami.

Nedochádza k systematickému zberu dát o ďalšej kariérnej/študijnej ceste absolventov SDV a nie je známy ani ich počet v jednotlivých rokoch. Jedinou aktivitou v tejto oblasti bolo oslovenie zamestnávateľov v SDV v auguste 2019 s viacerými otázkami ohľadom ich tohoročných absolventov. ŠIOV-u sa navyše nepodarilo spojiť so všetkými zamestnávateľmi absolventov duálneho vzdelávania a zistenia prieskumu sa tak týkajú iba určitej časti tohoročných absolventov (494 z 867¹⁹). Problematické sú aj dáta o zamestnávateľoch žiakov SDV. V súbore poskytnutom ŠIOV sa vyskytovali duplicity a nebolo tak možné jednoznačne a spoľahlivo určiť počet aktívne zapojených zamestnávateľov ani analyzovať distribúciu žiakov naprieč zamestnávateľmi. Súčasne absentujú centralizované údaje o počte a štruktúre podpísaných zmlúv o budúcej pracovnej zmluve, ktorú môžu zamestnávatelia podpísať so žiakmi v SDV a tým kvalitatívne zmeniť vzťah žiaka a zamestnávateľa. Taktiež ani NÚCEM nesleduje pri vyhodnocovaní externej maturitnej skúšky indikátor formy odborného výcviku, ktorým by sa zabezpečila možnosť sledovania nadobudnutia vedomostí pri jednotlivých formách odborného výcviku. Napraviť nedostatok v riadení a systematickom vyhodnocovaní hodnoverných dát mal zlepšiť IS Duál, ktorého implementácia sa odložila na ďalší školský rok. ŠIOV tak nebude mať ani za školský rok 2020/2021 dostatok hodnoverných dát o implementácii a efektívnosti SDV.

Rozvoj odborného vzdelávania a prípravy mal už niekoľko rokov podporovať na to určený fond. Fond odborného vzdelávania a prípravy vznikol ešte v 2010, avšak do roku 2020 nevykonával žiadnu činnosť a nezhrmáždil ani žiadne finančné zdroje. **Fond tak neplní a ďalej neplní zákonom stanovený účel.**

Paušálne zníženie základu dane pri poskytovaní praktického vyučovania žiakov na základe učebnej zmluvy slúži na kompenzáciu straty, ktorá vznikne zamestnávateľom pri poskytovaní duálneho vzdelávania. Paušálna daňová úľava však nie je nijako indexovaná a od roku 2015 nebola zvyšovaná, kým náklady zamestnávateľa sa vzhľadom na rast miezd zvyšujú. Z analýzy dát z daňových priznaní vyplynulo, že v období 2015 – 2019 **70 daňovníkov (19,2 %) nemalo certifikáciu na poskytovanie odborného vzdelávania a prípravy, ale znížili si základ dane v sume vyše 0,5 mil. eur.**

¹⁹ Ide o predpokladaný počet absolventov. Keďže táto hodnota predstavuje počet dualistov v končiacich ročníkoch, hovoríme o hornej hranici odhadu počtu absolventov duálneho vzdelávania v roku 2019. Údajom o skutočnom počte absolventov CVTI SR ani ŠIOV nedisponujú.

Plány výkonov škôl, t. j. počet študentov v jednotlivých odboroch, sa určujú aj na základe zákonom stanovenej termínovanej úlohy pre MPSVaR SR, ktoré má každoročne do 30. apríla publikovať dodatočnú potrebu zamestnancov na trhu práce. Vzhľadom na skončenie národného projektu, v rámci ktorého boli tieto prognózy zabezpečované (v decembri 2020), malo MPSVaR SR už v roku 2020 plánovať spôsob zabezpečenia predmetnej prognózy. **Nenaplnením tejto úlohy MPSVaR SR narušilo dlhodobú snahu plánovania počtu študentov podľa reálnych potrieb na trhu práce. Ide o príklad neefektívneho rezortizmu pri zabezpečovaní verejných služieb.**

ODPORÚČANIE pre MŠVVaŠ SR

Zvýšiť kvalitu a rozsah zisťovaných údajov o SDV cez implementáciu IS Duál do praxe, sledovať indikátor SDV v rámci externej maturitnej skúšky a znížiť počet spravovaných webových sídel k SDV. Zároveň odporúča priebežne vyhodnocovať využívanie a charakter daňového nástroja v praxi na základe dát. MŠVVaŠ SR a ŠIOV v spolupráci s FR SR by mali preverovať daňovníkov, ktorí si uplatňujú zníženie základu dane pri poskytovaní praktického vyučovania žiakov na základe učebnej zmluvy.

4.3 Ministerstvo dopravy a výstavby SR

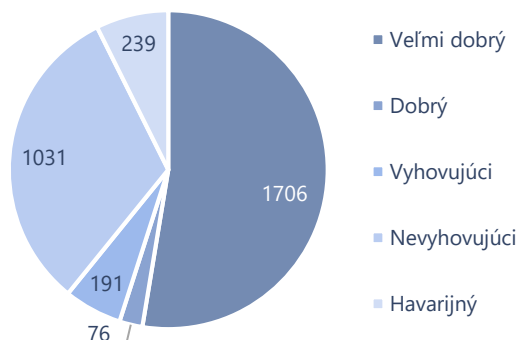
V roku 2020 sa NKÚ SR v rámci rýchlej kontroly zamerail na plnenie vybraných ukazovateľov (za obdobie rokov 2015 – 2019), ktoré sa vykazujú a sledujú v programovom rozpočte kapitoly. Výsledkom bolo zistenie, že stanovené plány sa neplnia a ich výška je nastavená málo ambiciózne. Najhoršie hodnoty ukazovateľov boli dosahované v oblasti ciest I. triedy. Táto skutočnosť bola východiskom pre zameranie kontroly v roku 2021, ktorej predmetom boli opravy a údržba ciest I. triedy.

Jedným z odporúčaní kontroly v roku 2020, bolo zvýšiť hodnoty plánovaných ukazovateľov do ďalšieho obdobia. V rámci aktuálne vykonanej kontroly sa preverovalo, či sa toto odporúčanie aplikovalo do praxe. Skontrolované bolo plánovanie a skutočné plnenie 13 cieľov programového rozpočtu za rok 2020. Ciele sa týkali tak cestnej, ako aj železničnej dopravy, ktoré boli financované zo ŠR i fondov EÚ. Pri piatich cieľoch, týkajúcich sa projektov financovaných z eurofondov nebolo možné opatrenie za rok 2020 vyhodnotiť, lebo cieľové hodnoty sú nastavené až na rok 2021. Z ostatných **ôsmich cieľov sa v roku 2020 navýšil medziročne plán iba vo dvoch prípadoch. V piatich prípadoch zostal nezmenený a v jednom sa dokonca znížil.** Čo sa týka skutočného plnenia, zo sledovaných ôsmich cieľov sa medziročne zlepšili iba dva, ostatných šesť cieľov zaznamenalo pokles. Pre objektivitu je nutné podotknúť, že plnenie mnohých plánov bolo v roku 2020 ovplyvnené vzniknutou pandémiou. Najdôležitejšie odporúčanie kontroly NKÚ SR z roku 2020 o zvýšení plánovaných hodnôt však nebolo naplnené. Pritom plány sa stanovovali pri zostavovaní rozpočtu na rok 2020, teda ešte pred vypuknutím pandémie. NKÚ SR aj naďalej trvá na tomto odporúčaní z kontroly v roku 2019 a teda, že do budúcich období je nutné nastaviť si ambicioznejšie plány pri týchto cieľoch.

4.3.1 Investície do ciest I. triedy

Každoročný apel zo strany NKÚ SR ohľadom nízkych investícií do ciest I. triedy zostal aj v roku 2020 nevypočutý. Investičný dlh sa naďalej prehľbuje a cesty v najhorších kategóriách pribúdajú. Existujú dva spôsoby ako zlepšiť ich stav – prostredníctvom opráv alebo rekonštrukcií. Prvá kategória predstavuje lacnejší variant, no môže sa využiť iba pri cestách, ktoré nie sú v najhoršom stave degradácie. V takom prípade sa úseky musia rekonštruovať, čo je omnoho nákladnejší proces.

Graf 17: Prehľad stavu ciest I. triedy podľa jednotlivých kategórií za rok 2020 (v km)

Zdroj: SSC

príslušný rok (najmä v prípade údržby a opráv ciest), príp. od výšky alokácie EÚ fondov (určené najmä na rekonštrukcie ciest), v ČR je na financovanie (nielen) ciest zriadený tzv. ŠFDI.

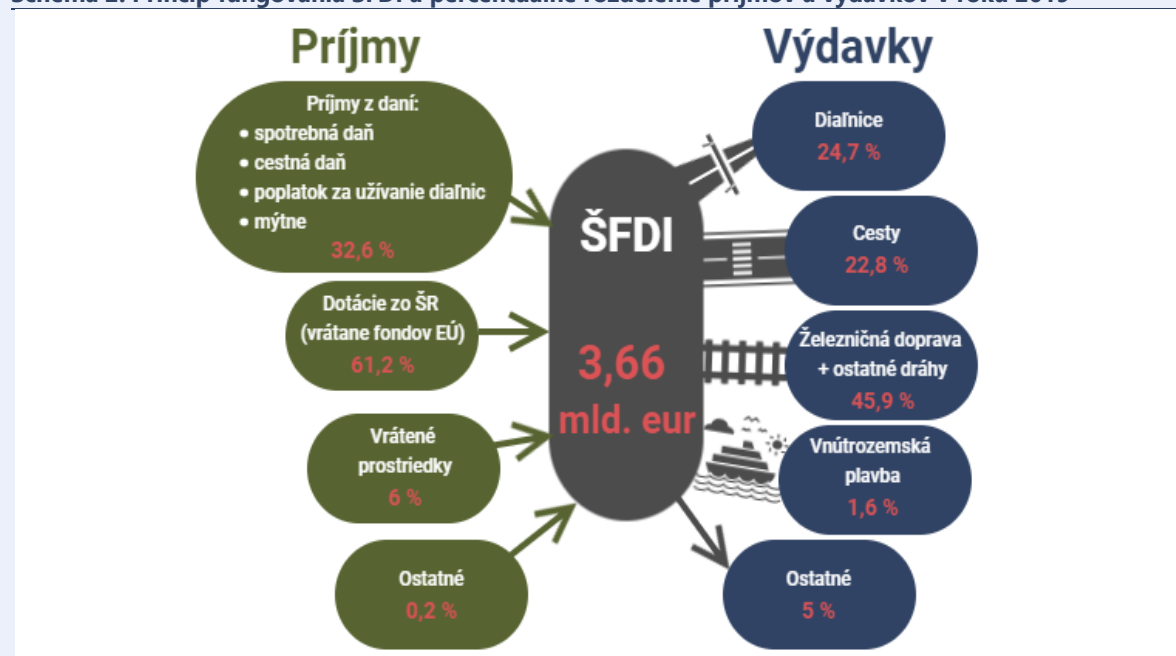
Problém je, že až 40 % ciest I. triedy bolo v roku 2020 v nevyhovujúcom až havarijnom stave. Podľa odhadov ÚHP by modernizácia týchto úsekov mala stáť približne 1,99 mld. eur. Výdavky na opravy a rekonštrukcie ciest sú dlhodobo nedostatočné. Dochádza tak k trvalej degradácii týchto vozoviek. **V roku 2020 pripadalo v ČR 123 tis. eur²⁰ výdavkov v prepočte na 1 km ciest I. triedy. Na Slovensku to bolo iba 40 tis. eur, čo je trikrát menej.** Významný rozdiel medzi Českom a Slovenskom spočíva v systéme financovania dopravy. Kým na Slovensku je MDV SR závislé hlavne od MF SR, ktoré určuje výšku výdavkov na

BOX 6: Princíp fungovania ŠFDI v ČR

Zjednodušene by sa dalo povedať, že do fondu pritekajú všetky prostriedky, ktoré sa týkajú dopravy, pričom štát a EÚ doň prispievajú tiež zo svojho rozpočtu. Tieto prostriedky sa potom presúvajú na financovanie rôznych oblastí v doprave. Takto sa eliminuje riziko nesystémového prístupu a závislosti prideľovania financií od iných inštitúcií alebo od politických rozhodnutí. Zároveň vzniká systém a dlhodobá kontinuita pri plánovaní a realizovaní projektov.

ŠFDI vznikol v roku 2000 a je právnickou osobou v pôsobnosti Ministerstva dopravy ČR.

Schéma 2: Princíp fungovania ŠFDI a percentuálne rozdelenie príjmov a výdavkov v roku 2019

Zdroj: Výročná zpráva o činnosti a účetní závěrka Státního fondu dopravní infrastruktury za rok 2019

V roku 2019 boli finančné prostriedky smerované prevažne do sektora cestnej dopravy (1,73 mld. eur). Približne 1,67 mld. eur bolo reinvestovaných do železničnej infraštruktúry. Ostatné finančné prostriedky boli určené na prevádzku mýtného systému, na projekty v rámci vnútrozemskej vodnej dopravy a prekladiská pre kombinovanú

²⁰ Podľa predbežných výsledkov z Výročnej správy ŠFDI za rok 2020.

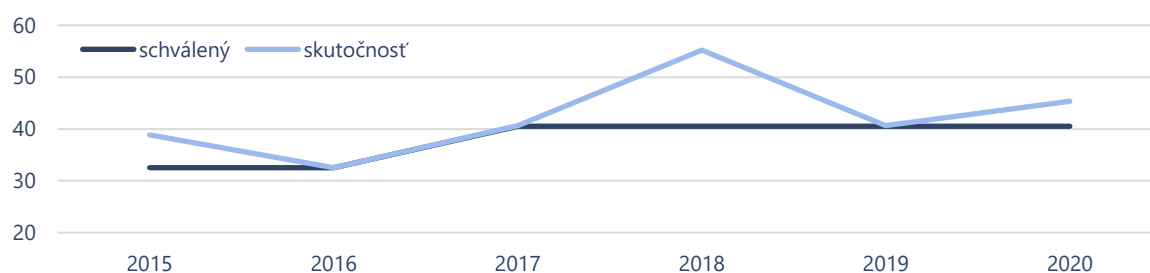
dopravu, cyklotrasy a ďalšie menšie projekty. V roku 2020 ŠFDI pracoval s rekordným rozpočtom. Vláda ČR chce stavebníctvo využiť ako jeden z impulzov pre ekonomiku po koronávirusovej kríze, preto navýšila rozpočet na 4,3 mld. eur. Od svojho vzniku ŠFDI rozdelil na financovanie dopravných projektov viac ako 41,4 mld. eur (sumy boli prepočítané podľa kurzu NBS k 31. 12. 2020).

V absolútnych číslach išlo v roku 2020 na cesty I. triedy 125 852 tis. eur. Na bežné výdavky, do ktorých patrí, okrem iného, aj údržba a opravy ciest putovalo 59 929 tis. eur. Kapitálové výdavky, ktoré slúžia na rekonštrukcie, prípadne výstavbu nových ciest, disponovali s objemom 65 923 tis. eur.

Opravy a údržba ciest I. triedy

Z vyššie uvedenej sumy bežných výdavkov smerovalo v roku 2020 do údržby a opráv ciest 45 361 tis. eur. Rozpočet pritom rátať už s tradičnou sumou 40 529 tis. eur. Táto suma sa za posledné 4 roky vôbec nezmenila (Graf 18). V pláne bolo začať aj tzv. veľkoplošné opravy za 50,4 mil. eur, kde bolo vytypovaných 71 úsekov. Projekt sa nakoniec v roku 2020 nerealizoval z dôvodu komplikácií pri riešení verejného obstarávania, keď SSC musela pôvodnú súťaž zrušiť na základe rozhodnutia ÚVO kvôli nerozdeleniu zákazky na časti a vyhlásiť nový tender. Ten sa podarilo úspešne ukončiť až v septembri 2020 a začiatok opráv sa posunul na rok 2021.

Graf 18: Výdavky určené na opravy a údržbu ciest I. triedy, v mil. eur (prvok 0530104)

Zdroj: SSC

Skutočné čerpanie bolo veľmi podobné ako v minulosti, pričom v priemere išlo za posledných šesť rokov iba 42 mil. eur na údržbu a opravy viac ako 3 100 km ciest, ktoré ma SSC v správe. Časť z týchto výdavkov bola v roku 2020 určená na špeciálne činnosti SCC (5 583 tis. eur) a zvyšných 39 779 tis. eur bolo použitých na bežnú údržbu a opravy ciest. Pri detailnejšom pohľade na štruktúru prvku (Tabuľka 11) je zrejmé, že na opravy vozoviek I. triedy, ktoré by prispeli k zlepšeniu stavebnotechnického stavu, išlo z tejto sumy reálne iba 13 481 tis. eur. Dôvodom je, že výdavky v tomto prvku sa delia ešte na viacero analytických skupín.

Tabuľka 11: Rozdelenie výdavkov na údržbu a opravy podľa analytických skupín (v eurách)

Skupina	Názov	Suma
1	Zimná údržba	11 393 780,67
2	Oprava a údržba ciest	9 956 947,43
3	Dopravné značenie	1 432 934,49
4	Bezpečnostné zariadenia	4 930 154,36
5	Cestné teleso a odvodnenie	2 314 088,10
6	Opravy a údržba mostov	3 524 508,59
7	Ostatné objekty	526 396,77
8	Sadovníctvo, cestná zeleň	3 035 276,23
9	Ostatné činnosti	2 664 693,21

Zdroj: ZÚ MDV SR 2020

Najväčšiu položku v rámci týchto skupín tvorí zimná údržba, ktorá síce súvisí so zameraním prvku, ale neprispieva k zlepšeniu stavebnotechnického stavu ciest. Rovnako tak aj niektoré ďalšie položky (dopravné značenie, sadovníctvo, cestná zeleň).

Plánovanie pri takom nízkom financovaní opráv ciest je takmer nemožné. Stačí jedna neočakávaná udalosť mimo plánu, vyžadujúca väčšie finančné krytie a už nezostane rozpočet na naplánované projekty. O nie príliš ambiciózných plánoch svedčí aj ukazovateľ o počte presunutých km vozoviek z dvoch najhorších kvalifikačných stupňov do toho najlepšieho (Tabuľka 12).

Tabuľka 12: Dĺžka presunutých vozoviek do lepšieho kvalifikačného stupňa (v km)

Dĺžka vozoviek	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Plán	30	25	10	10	10	10
Skutočnosť	22,097	24,22	39,774	76,7	16,835	7,64

Zdroj: ZÚ MDV SR 2020

Odporúčanie NKÚ SR z kontroly v roku 2019, aby sa zvýšila plánovaná hodnota a aj skutočnosť ukazovateľa, nebolo splnené. Aj na rok 2020 bol nastavený plán presunúť iba 10 km vozoviek zo 4. a 5. kvalifikačného stupňa do prvého. Ani tak neambiciózne nastavený plán nebol naplnený, keď skutočný počet km ciest dosiahol plnenie plánu iba na 76,4 %.

Kým pri cestách I. triedy je tento ukazovateľ nastavený iba na 10 km ročne, pri D a RC predstavoval plán 55 km ročne. Podiel plánu na celkovej dĺžke komunikácií je 6,7 % pri D a RC a 0,3 % pri cestách I. triedy. Pri porovnaní výdavkov a ukazovateľov týkajúcich sa opráv vozoviek by sa dalo povedať, že cesty I. triedy oproti D a RC ťahajú za kratší koniec. **Paradoxne výnos z mýta za používanie ciest I. triedy sa nevracia v podobe investícií naspäť do týchto vozoviek**, ale podľa zákona o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií patrí NDS, ktorá je zodpovedná za mýto. Tá potom financuje jednak svoju prevádzku, príp. opravy D a RC alebo ich výstavbu. Systém prerozdelenia prostriedkov v cestnej infraštruktúre je tak nastavený predovšetkým v prospech D a RC.

Tabuľka 13: Výnosy a náklady Elektronického výberu mýta (v eurách, bez DPH)

Ukazovateľ	2018	2019	2020
Výnosy - diaľnice	113 842 377	113 595 728	105 385 116
Výnosy - rýchlostné cesty	32 007 612	34 974 377	34 092 137
Výnosy - cesty I. triedy	65 282 016	69 883 218	67 769 780
Výnosy - cesty II. triedy	0	0	0
Výnosy - cesty III. triedy	0	0	0
Výnosy celkom	211 132 006	218 453 323	207 247 033
Náklady (vrátane časového rozlíšenia)	105 305 863	110 557 482	107 838 144
Čistý výnos	105 826 143	107 895 841	99 408 889

Zdroj: MDV SR

Výnos z mýta na cestách I. triedy sa na celkovom výnose v roku 2020 podieľal takmer tretinou. Aj v rokoch 2018 a 2019 bol tento podiel veľmi podobný (31 %, resp. 32 %). Ak by čistý výnos z mýta putoval naspäť do obnovy a údržby komunikácií, na ktorých bol vybraný, **do ciest I. triedy by išlo navyše v priemere za sledované obdobie 33 mil. eur ročne.** Náklady na prevádzku mýta (vrátane časového rozlíšenia) tvorili v období rokov 2018 – 2020 v priemere 50,84 % z celkového výnosu. Práve vysoká nákladovosť je kameňom úrazu, čo potvrdila nielen kontrola NKÚ SR²¹, ale aj porovnania so zahraničím. Tie vo svojej analýze robilo ÚHP, pričom nákladovosť mýta v Nemecku dosahovala 23 % a v ČR 26 %, čo je takmer o polovicu menej ako v SR²². Ak by v roku 2020 bola **nákladovosť slovenského mýta nižšia len o 15 %**, t. j. na úrovni 35 % (čo je stále vyššie v porovnaní so zahraničím), **čistý výnos by vzrástol približne o 35 mil. eur**, ktoré by mohli byť poskytnuté SSC na opravu ciest. NDS by pritom dostala rovnakú sumu, akú dostala pri súčasnej výške nákladov. **Od roku 2010 takto mohli systematicky tiecť prostriedky aj do vozoviek I. triedy.** Pritom vo všeobecnosti platí, že

²¹ NKÚ SR, október 2019. Kontrola „Elektronický výber mýta“

²² ÚHP, september 2020, [Hodnota za peniaze projektu Elektronický výber mýta](#)

nákladná doprava sa najviac podieľa na degradácii vozoviek. Podiel nákladnej dopravy na cestách I. triedy pritom na viacerých úsekoch prevyšuje 30 %. Je kľúčové v tejto oblasti začať aplikovať dlhodobý a strategický prístup s dostatočnými prostriedkami, aby sa investičný dlh začal znižovať.

ODPORÚČANIE pre MDV SR

- Dlhodobo zvyšovať investície do ciest I. triedy. Zvýšiť plánované hodnoty ukazovateľov programového rozpočtu súvisiacich s cestnou a železničnou infraštruktúrou.
- Prostredníctvom organizácie, ktorú má vo svojej pôsobnosti (NDS a. s.), znížiť nákladovosť súčasného mýta a zabezpečiť transparentný proces pri výbere nového prevádzkovateľa mýtného systému od roku 2023, s dôrazom na efektívnosť a nízku nákladovosť. Tiež zabezpečiť, aby čistý výnos z mýta vybraný na cestách I. triedy smeroval naspäť do týchto vozoviek.
- V dlhodobom horizonte prijať systémové riešenia financovania dopravy na Slovensku, napr. ako SFDI v ČR.

5 Vzťah štátneho rozpočtu k EÚ

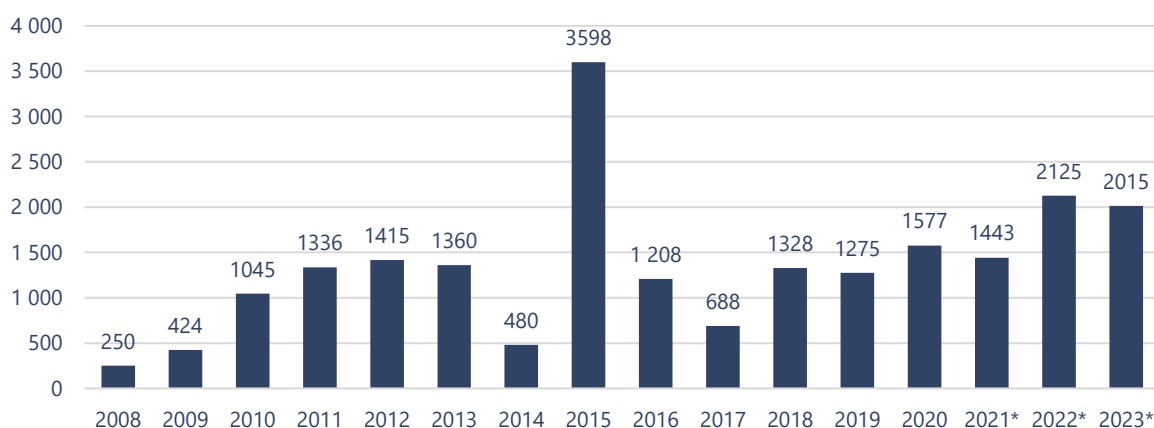
Za rok 2020 dosiahli príjmy pochádzajúce z EÚ takmer 2,6 mld. eur (Tabuľka 14), čo predstavuje navýšenie o 52 % oproti pôvodne rozpočtovanej sume. V roku 2020 stúpili medziročne aj odvody SR do rozpočtu EÚ a to približne o 14,7 %. Čistá finančná pozícia SR zaznamenala mierny nárast oproti roku 2019 a viac ako dvojnásobný nárast oproti pôvodne rozpočtovanej sume (Graf 19).

Tabuľka 14: Čistá finančná pozícia SR

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2019	Rozpočet 2020	Skutočnosť 2020	Rozdiel 2020S-2020R	Podiel 2020S/2020R
Príjmy za prostriedky EÚ - zahraničné transfery	2 126 921	1 677 689	2 551 329	883 640	152,0
Zahraničné granty z rozpočtu EÚ	22	0	31	31	-
Spolu príjmy z rozpočtu EÚ	2 126 943	1 677 689	2 551 360	873 671	152,0
Odvody SR spolu bez tradičných vlastných zdrojov	750 226	913 641	877 392	-36 249	96,0
Tradičné vlastné zdroje	84 326	107 700	79 553	-28 147	73,9
Odvody do rozpočtu EÚ spolu	834 552	1 021 341	956 945	-64 396	93,7
Príspevky SR do ERF	17 181	17 933	17 181	-752	95,8
Spolu odvody a príspevky SR do všeobecného rozpočtu EÚ	851 733	1 039 274	974 126	-65 148	93,7
Čistá finančná pozícia	1 275 210	638 415	1 577 234	918 819	243,9

Zdroj: Návrh ŠZÚ 2020

Graf 19: Vývoj čistej finančnej pozície v rokoch 2008 až 2023 (v mil. eur)

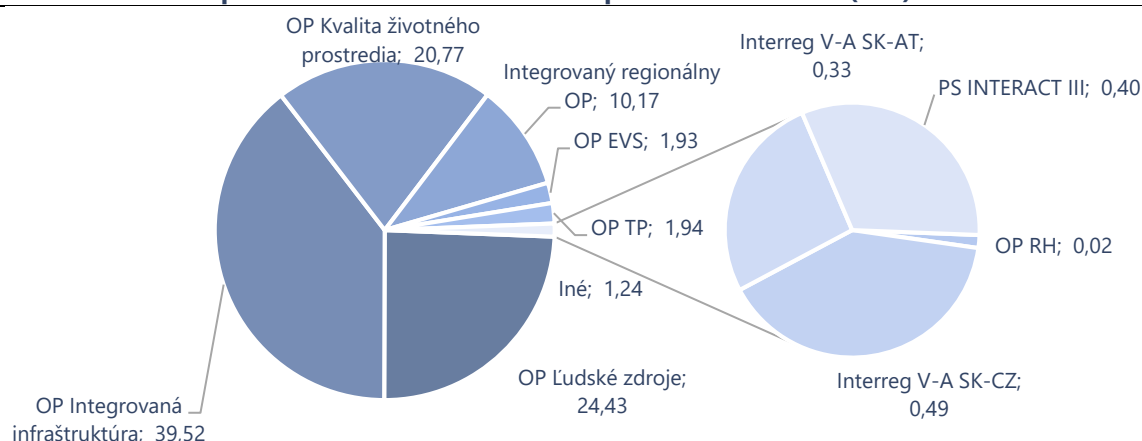

Zdroj: Návrh ŠZÚ 2020

*Prognóza

Rok 2020 je v rámci PO 2014 – 2020 posledný rok programového obdobia, v ktorom dosiahlo čerpanie ku koncu roka 39,67 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje sumu 5 468 188 tis. eur (EÚ zdroj, bez PRV). Čerpanie z PO 2014 – 2020 môže v rámci pravidla N+3 pokračovať až do roku 2023, avšak skutočnosť, že ku koncu roka 2020 sme neprekročili ani úroveň 40 %, nie je dobrým signálom.

Zo všetkých OP mal k 31. 12. 2020 najvyšší podiel čerpania OP Integrovaná infraštruktúra (39,52 %), pričom nasledoval OP Ľudské zdroje (24,43 %) a OP Kvalita životného prostredia (20,77 %) (Graf 20).

Graf 20: Podiel čerpania OP EŠIF na celkovom čerpaní k 31. 12. 2020 (v %)

Zdroj: MF SR

Finančné opravy a nezrovnalosti sa v porovnaní s minulým rokom zvýšili pomerne výrazne – o viac ako 57 mil. eur (EÚ zdroj). Ich kumulatívna výška bola ku koncu roka 2020 na úrovni 192 565 tis. eur (Tabuľka 15). Najvyšší podiel nezrovnalostí predstavuje OP II vo výške 145 946 tis. eur, pri ktorom tiež prišlo k výraznému medziročnému navýšeniu o viac ako 40 mil. eur.

Tabuľka 15: Výška finančných opráv z titulu nezrovnalostí v rámci PO 2014 – 2020 (v eurách)

Operačný program	EÚ zdroj	ŠR zdroj
OP Integrovaná infraštruktúra - pôvodné	141 977 421,61	24 872 996,85
OP Výskum a inovácie - pôvodné	3 968 846,70	336 761,82
OP Integrovaná infraštruktúra (OP II + OP Val)	145 946 268,31	25 209 758,67
OP Kvalita životného prostredia	15 209 066,40	1 242 786,59
OP Ľudské zdroje	22 962 669,35	3 925 319,88
Integrovaný regionálny OP	5 540 713,24	1 034 777,19
OP Efektívna verejná správa	331 405,39	89 873,65
OP Technická pomoc	2 208 814,41	389 492,33
Program Interreg V-A SK-CZ	96 558,88	11 154,64
Program Interreg V-A SK-AT	55 493,47	1 045,49
PS INTERACT III*	36 179,33	6 384,61
OP Rybné hospodárstvo	177 926,02	33 885,37
SPOLU	192 565 094,80	31 944 478,42

Zdroj: MF SR

*Pri OP INTERACT III ide o národné príspevky členských štátov programu

Za rok 2020 sa eviduje aj dekomitment 2 136 tis. eur za OP Rybné hospodárstvo, pričom treba konštatovať, že EK za tento OP vykázala dekomitment už tretí rok po sebe. Situácia je však oproti rokom 2017 a 2018 v tomto ohľade nepomerne lepšia (Tabuľka 16).

Tabuľka 16: Výška nedočerpaného záväzku so stavom k 31. 12. 2020 (v eurách)

Program	Dekomitment 2017	Dekomitment 2018	Dekomitment 2019	Dekomitment 2020
OP Výskum a inovácie	26 973 102	81 451 152	0	0
Integrovaný reg. OP	0	38 892 342	0	0
OP Rybné hospodárstvo	0	1 884 875	1 140 207	2 136 223
SPOLU	26 973 102	122 228 369	1 140 207	2 136 223

Zdroj: MF SR

BOX 7: Závery z kontrol týkajúcich sa EŠIF

NKÚ SR vykonal v rámci prípravy Stanoviska k ŠZÚ 2020 aj rýchle kontroly v rezortoch školstva, zdravotníctva a dopravy, pri ktorých kontrolou prešli aj EŠIF spadajúce pod viaceré OP. Zistenia sa týkajú napríklad evidovaných nezrovnalostí alebo komplikácií v súvislosti s pandemiou Covid-19.

MŠVVaŠ SR

V rámci OP Výskum a inovácie bolo identifikované v rokoch 2017 a 2018 (záväzku rokov 2014 a 2015) prepadnutie nevyčerpanej sumy za nesplnenie finančného záväzku (decommitment N+3) vo výške 108,4 mil. eur. Od zlúčenia s OPII na konci roku 2019 už nedošlo k ďalšiemu nesplneniu finančného záväzku. V roku 2021 je potrebné vyčerpať v rámci celého OPII sumu 742,3 mil. eur za zdroj EÚ, pričom časť za pôvodný OP Výskum a inovácie predstavuje 270,1 mil. eur za zdroj EÚ.

V súčasnosti sú na dlžníka MŠVVaŠ SR za OP Integrovaná infraštruktúra vystavené nezrovnalosti v celkovej sume 1,1 mil. eur s dopadom na rozpočet EÚ vo výške 722,9 tis. eur, ktoré budú pravdepodobne hrazené zo ŠR.

MZ SR

MZ SR bolo na úrovni implementácie fondov EÚ v PO 2014 – 2020 sprostredkovateľským orgánom pre OP IROP. Pravidlo N+3 sa viaže na úroveň OP, avšak čerpanie v rámci MZ SR ako sprostredkovateľského orgánu pre IROP za rok 2019 v rámci dopytovo orientovaných projektov bolo nedostatočné pre splnenie finančného záväzku N+3 v roku 2019. Aj z tohto dôvodu v marci 2020 riadiaci orgán pre IROP určil MZ SR za projekty, ktoré implementuje MZ SR, výšku čerpania v zmysle pravidla N+3 na rok 2020 minimálne 65 mil. eur.

Čerpanie prostriedkov za rok 2020 za príslušné projekty však bolo vo výške 69,6 mil. eur. Výška nedočerpaného záväzku rokov 2014 – 2017 v zmysle pravidla N+3 teda predstavovala -4,6 mil. eur, t. j. MZ SR prekonal limit pravidla N+3 o 4,6 mil. eur.

MDV SR

Podľa výsledkov čerpania finančných prostriedkov OPII k 31. 12. 2020 pre splnenie pravidla N+3 ostáva RO povinnosť predložiť a schváliť certifikačným orgánom do 31. 12. 2021 sumu 383,5 mil. eur.

V súvislosti s pozastavením/prerušením OP v roku 2020 boli riadiacim orgánom v spolupráci s Centrálnym koordinačným orgánom riešené tri varovné listy od EK. Všetky tri varovné listy sú ešte v štádiu riešenia. Jeden z nich je ešte z roku 2019.

V rámci opatrení na eliminovanie dopadov pandémie boli v súlade s uzneseniami vlády SR č. 257 z 28. 4. 2020 a č. 344 zo 4. 6. 2020, schválením monitorovacích výborov a následným schválením EK realokované finančné prostriedky v rámci OP II a tiež presunuté do OP LZ a OP KŽP. Celková alokácia zdrojov EÚ v OP II bola touto operáciou znížená o 140 mil. eur.

Čerpanie EŠIF je v SR dlhodobou problematickou témou, na ktorú NKÚ SR každoročne upozorňuje. Napriek rôznym prijatým opatreniam je SR každý rok v rámci porovnania EÚ27 na konci rebríčka. **Do konca roka 2020 sme sa nedokázali dostať ani cez hranicu 40 % čerpaných prostriedkov, čo pri existencii pravidla N+3 predstavuje pomerne vážne ohrozenie finančných záujmov SR.**

Najviac prostriedkov išlo tradične do oblasti dopravy, v ktorej sa za OPII stihli ku koncu roka 2020 vyčerpať 2,16 mld. eur, čo však predstavovalo iba 36 % z celkovej alokácie. Kontrahovanie bolo v rámci tohto OP na úrovni 80 % z celkovej alokácie. To je síce prijateľnejšie číslo, avšak vzhľadom na to, že pri dopravných projektoch môžu kedykoľvek nastať problémy stavebnotechnického charakteru, ako aj problémy pri verejnom obstarávaní, môžu sa vyskytnúť komplikácie, ktoré by v prípade nestihnúť zmluvných termínov mali citeľný vplyv na ŠR.

Terajšia vláda prijala už viaceré balíky opatrení na zlepšenie čerpania EŠIF, pričom ďalší balík by mal vstúpiť do platnosti 15. 6. 2021²³. Jeho cieľom je umožniť subjektom efektívnejšie čerpať finančné prostriedky prostredníctvom zlepšení v oblasti transparentnosti či zníženia byrokracie. Existuje však riziko, že tieto zmeny už nebudú mať zásadný vplyv na súčasné PO 2014 – 2020.

²³ Na základe novely zákona 292/2014 Z. z. o príspevkoch poskytovaných z EŠIF.

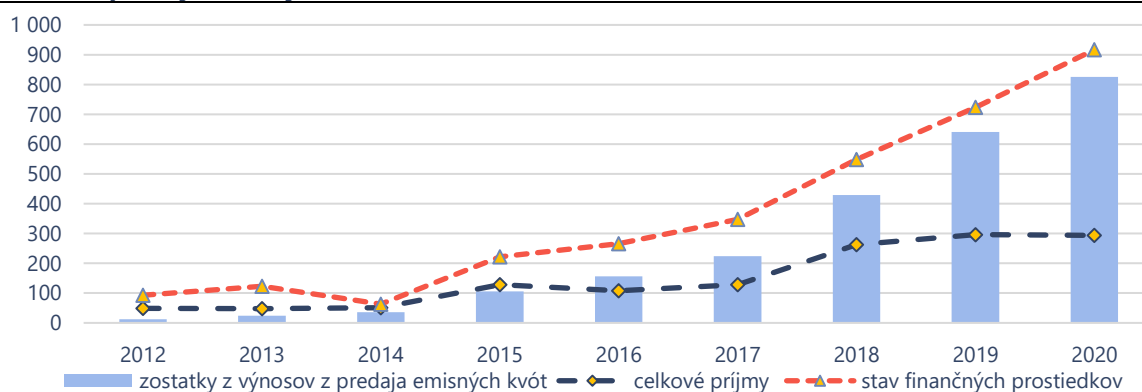
6 Hospodárenie ostatných subjektov verejnej správy

NKÚ SR sa vo svojej kontrolnej činnosti venuje celej VS, teda aj ostatným subjektom, ktoré sú jej súčasťou. Poslednú kapitolu stanoviska tak tvorí zhodnotenie hospodárenia vybraných subjektov VS. Pravidelnou súčasťou stanovísk je hodnotenie hospodárenia jedného z najdôležitejších subjektov – územnej samosprávy²⁴. Vzhľadom k minuloročným udalostiam s vypuknutím pandémie, bola do stanoviska zahrnutá aj Sociálna poisťovňa. A v neposlednom rade sa venujeme aj hospodáreniu v Environmentálnom fonde, na ktorý NKÚ SR v poslednej dobe zameral svoju zvýšenú pozornosť.

6.1 Environmentálny fond

Skutočné príjmy fondu v roku 2020 dosiahli cca 1 mld. eur, čo bolo oproti schválenému rozpočtu viac o 42 671 tis. eur. Medziročne tieto príjmy vzrástli o 4 %. Skutočné výdavky fondu boli vo výške 101 709 tis. eur, čo bolo o 3 981 tis. eur menej oproti schválenému rozpočtu. Celkový prebytok hospodárenia fondu za rok 2020, po vylúčení finančných operácií vo výške 724 316 tis. eur, ktoré predstavujú zostatok nevyčerpaných prostriedkov z predchádzajúcich rokov, bol vo výške 192 204 tis. eur. Táto časť akumulovaných zostatkových príjmov sa vykazuje ako rozpočtová rezerva. Za rok 2020 skutočné príjmy z predaja emisných kvót dosiahli 83 % rozpočtovaných príjmov (292 375 tis. eur). **Doposiaľ sa spolu aj so zostatkami z predaja emisných kvót z predošlých rokov naakumulovali na účtoch Environmentálneho fondu finančné prostriedky v objeme 825 796 tis. eur.** Finančné prostriedky získané z predaja emisných kvót sa však čerpajú len veľmi pomaly²⁵.

Graf 21: Porovnanie celkových príjmov, stavu finančných prostriedkov na účtoch a zostatkov z výnosov z predaja emisných kvót v Environmentálnom fonde (v mil. eur)

Zdroj: Štátna pokladnica

6.2 Sociálna poisťovňa

Neočakávané „covidové“ výdavky Sociálnej poisťovne vyvolali tlak na poskytnutie transferu zo ŠR v sume 969,9 mil. eur s cieľom zabezpečiť platobnú schopnosť poisťovne, saturovať zvýšené výdavky na pandemické ošetrovné, pandemické nemocenské a na podporu v nezamestnanosti. Z celkového objemu vyplatených dávok na ošetrovné (154,5 mil. eur) tvorilo pandemické ošetrovné,

²⁴ Údaje o hospodárení subjektov územnej samosprávy vychádzajú z finančných výkazov za rok 2020, ktoré ešte neprešli schvaľovacím procesom a auditom.

²⁵ 32,5 % je zákonom č. 414/2012 Z. z. stanovený podiel dotácií, ktorú je možné podporiť z ročného príjmu z obchodovania s emisnými kvótami. V súčasnom období prebiehajú rokovania medzi MŽP SR a MF SR o zvýšení podielu využiteľných prostriedkov na rozdeľovanie na dotácie práve z týchto príjmov na 50 %.

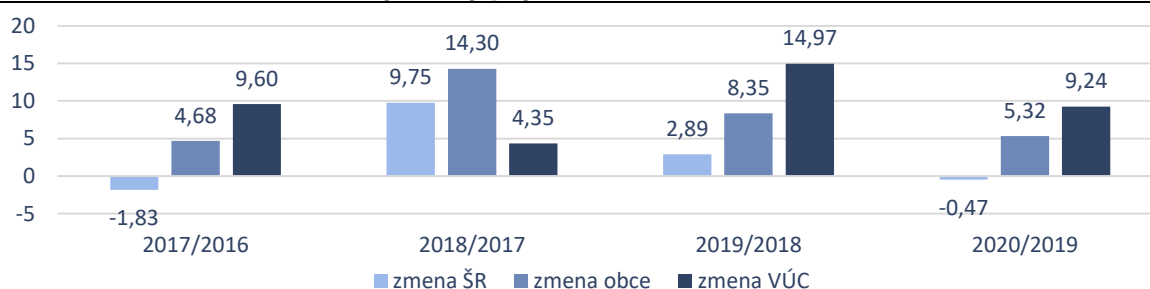
poskytované z dôvodu uzatvorenia predškolských a školských zariadení 91,8 % a pandemické nemocenské pri práceneschopnosti 6,2 % z výdavkov na nemocenské (580 mil. eur).

Opakované predlžovanie podporného obdobia v nezamestnanosti spôsobilo nárast výdavkov na dávku v nezamestnanosti oproti schválenému rozpočtu o 86,3 % (o 152,4 mil. eur). Okrem poskytnutého transferu k stabilizácii príjmov prispela aj odplata za pohľadávky z poistného voči zdravotníckym zariadeniam v čiastke 109,3 mil. eur, zaplatená spoločnosťou Debitum, a. s. v rámci oddlžovania zdravotníckych zariadení.

6.3 Hospodárenie územnej samosprávy

Rok 2020 zdôraznil nezastupiteľnú úlohu samosprávy vo vzťahu občana k VS. **Samospráva sa výrazným pričinením podieľala na boji s pandemiou a svojim aktívnym prístupom častokrát suplovala úlohy iných inštitúcií.** Hospodárenie územnej samosprávy (obce a VÚC) dosiahlo na hotovostnej báze v roku 2020 **výrazný prebytok 863 729 tis. eur.** VÚC vykázali prebytok vo výške 289 487 tis. eur, prebytok obcí bol 574 242 tis. eur. Na prebytku sa podieľal vyšší rast príjmov než výdavkov. Avšak práve príjmy boli do značnej časti saturované nárastom finančných operácií a návratných finančných výpomocí. Kým príjmy ŠR od roku 2017 rástli priemerným ročným tempom 2,6 %, pri obciach to bolo 8,2 % a pri VÚC dokonca 9,5 % (Graf 22). V roku 2020 zaznamenali medziročný pokles iba príjmy ŠR.

Graf 22: Porovnanie medziročnej zmeny príjmov obcí, VÚC a ŠR (v %)

Zdroj: Návrh ŠZÚ 2020, Datacentrum

Obce v roku 2020, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, naplňali príjmy rýchlejšie ako ich dokázali minúť (Tabuľka 17). Uvedené malo vplyv na navýšenie bilančného zostatku obcí, ktorý v roku 2020 medziročne vzrástol o 39,6 %. Aj napriek pomerne pozitívnym číslam, pandémia zasiahla samosprávne subjekty ako na príjmovej, ako aj na výdavkovej strane.

Tabuľka 17: Bilančný zostatok obcí na hotovostnej báze za roky 2018 až 2020

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2018	2019	2020	Rozdiel 2020 – 2019	Index 2020/2019
Bilančný zostatok obcí	374 809	411 290	574 242	162 951	139,6
z toho:					
Príjmy obcí	5 251 416	5 689 740	5 992 179	302 439	105,3
Výdavky obcí	4 876 607	5 278 449	5 417 938	139 488	102,6

Zdroj: Datacentrum

Len vďaka nepopulárnemu kroku v podobe zvýšenia daní²⁶, ku ktorému mnohé obce pristúpili v roku 2020, dokázali naplniť naplánovaný rozpočet daňových príjmov na 99,6 %. Daň z príjmov fyzických osôb, ako najväčšia položka, ktorá naplňa kasy jednotlivých samospráv, totiž zaznamenala v roku 2020 pokles. A to nielen oproti návrhu rozpočtu (o 3,4 %), ale aj medziročne (o 1,3 %).

²⁶ Daň z nehnuteľností a daň za špecifické služby.

Tabuľka 18: Porovnanie skutočných príjmov obcí na hotovostnej báze za roky 2018 až 2020

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2018	2019	2020	Rozdiel 2020-2019	Index 2020/2019
Príjmy obcí celkom	5 251 416	5 689 740	5 992 179	302 439	105,3
z toho:					
Daňové príjmy	2 567 009	2 791 342	2 841 624	50 282	101,8
Nedaňové príjmy	585 330	582 024	496 063	-85 961	85,2
Granty a transfery	1 532 764	1 759 670	2 005 780	246 110	114,0
Finančné operácie	566 313	556 705	648 712	92 008	116,5
z toho:					
Zo splátok tuzemských úverov, pôžičiek a z predaja majetkových účastí	30 657	26 002	25 830	-171	99,3
Zostatok prostriedkov z predch. rokov a prevod prostriedkov z peň. fondov	304 338	311 803	315 353	3 550	101,1
Z prijatých úverov	231 319	218 900	307 530	88 630	140,5

Zdroj: Datacentrum

Výrazný medziročný pokles zaznamenali aj nedaňové príjmy. Naopak, nárast príjmov obcí bol z grantov a transferov, tvoril 14 %.²⁷ Najväčší rast (16,5 %) zaznamenali finančné operácie, kde NKÚ SR poukazuje na 40,5 % medziročný nárast hodnoty prijatých úverov obcami. Tie bude potrebné v budúcnosti splácať. Obce prijali z úverov v roku 2020 o 88 630 tis. eur viac než v predchádzajúcom roku.

Tabuľka 19: Porovnanie skutočných výdavkov obcí na hotovostnej báze za roky 2018 až 2020

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2018	2019	2020	Rozdiel 2020 – 2019	Index 2020/2019
Výdavky obcí celkom	4 876 607	5 278 449	5 417 938	139 488	102,6
z toho:					
Bežné výdavky	3 767 830	4 193 939	4 400 562	206 622	104,9
z toho:					
Mzdy a odvody	1 978 772	2 267 838	2 461 818	193 980	108,6
Tovary a služby	1 260 233	1 315 139	1 297 468	-17 671	98,7
Bežné transfery	512 142	594 238	625 752	31 514	105,3
Splácanie úrokov	16 683	16 724	15 524	1 201	92,8
Kapitálové výdavky	916 980	857 863	779 020	-78 843	90,8
Finančné operácie	191 797	226 647	238 356	11 709	105,2

Zdroj: Datacentrum

Najviac k rastu výdavkov obcí prispeli mzdy a odvody (Tabuľka 19), rovnako ako v roku 2019, kde sa odrazil plánovaný nárast mzdových úprav vo VS. Kapitálové výdavky zaznamenali pokles druhý rok po sebe, tentoraz ešte výraznejší. Realizácia mnohých projektov sa pozastavila alebo odložila.

Príjmy VÚC v roku 2020 zaznamenali vyšší rast (9,2 %) než výdavky (6,8 %) (Tabuľka 20). To sa prejavilo na náraste zostatku, ktorý medziročne vzrástol o 26,3 %. Na príjmoch VÚC majú však veľký podiel finančné operácie a prijaté úvery, pôžičky a návratné finančné výpomoci.

Tabuľka 20: Porovnanie skutočného zostatku VÚC na hotovostnej báze za roky 2018 až 2020

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2018	2019	2020	Rozdiel 2020 – 2019	Index 2020/2019
Bilančný zostatok VÚC	210 680	229 284	289 487	60 203	126,3
z toho:					
Príjmy VÚC	1 585 465	1 822 790	1 991 220	168 430	109,2
Výdavky VÚC	1 374 785	1 593 506	1 701 733	108 227	106,8

Zdroj: Štátna pokladnica

²⁷ Takto sa zo ŠR poskytujú územnej samospráve prostriedky na prenesený výkon štátnej správy (na vzdelávanie, sociálne veci, stavebné konania a pod). Územná samospráva v týchto prípadoch môže konať v presne určených podmienkach. Rovnakou položkou sa okrem spomínaného poskytujú zo ŠR dotácie, granty a transfery bez protihodnoty.

Tabuľková príloha

Tabuľka 1: Porovnanie makroekonomickej prognózy rozpočtu VS na rok 2020 so skutočnosťou

Ukazovateľ (rast v %, ak nie je uvedené inak)	S 2019	P 2020	S 2020	Rozdiel
Hrubý domáci produkt				
HDP, s.c. (YoY zmena)	2,51	2,26	-4,80	-7,06
HDP, b.c. (mld. eur)	93,90	98,57	91,56	-7,01
Súkromná spotreba	2,58	2,11	-1,10	-3,21
Súkromná spotreba, b.c.	5,34	4,19	0,96	-3,23
Vládna spotreba	4,50	1,10	0,30	-0,80
Fixné investície	6,61	3,63	-12,00	-15,63
Export tovarov a služieb	0,79	5,32	-7,50	-12,82
Import tovarov a služieb	2,51	4,11	-8,30	-12,41
Trh práce				
Zamestnanosť (štatistické výkazníctvo)	0,97	0,24	-1,82	-2,06
Mzdy, nominálne	7,80	4,69	3,75	-0,94
Mzdy, reálne	4,99	2,55	1,79	-0,76
Miera nezamestnanosti (VZPS)	5,75	5,85	6,69	0,84
Celková zamestnanosť (tis. osôb)	2 584	2 584	2 531	-53
Inflácia				
Index spotrebiteľských cien (CPI)	2,68	2,09	1,93	-0,16
Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP)	2,77	2,09	2,01	-0,08

Zdroj: MF SR, ŠÚ SR

Tabuľka 2: Porovnanie príjmov verejnej správy v roku 2020 so skutočnosťou

Príjmy VS (ESA 2010, v tis. eur)	S 2019	R 2020	S 2020	Rozdiel	Index
Príjmy spolu*					
Daňové príjmy	16 954 675	17 334 862	16 201 384	- 1 133 478	95,6 %
Daň z príjmov fyzických osôb	3 533 478	3 609 204	3 469 281	- 139 923	98,2 %
- DPFO zo závislej činnosti	3 409 857	3 517 361	3 405 452	- 111 909	99,9 %
- DPFO z podnikania	123 622	91 843	63 829	- 28 014	51,6 %
Daň z príjmov právnických osôb	2 744 122	2 808 985	2 181 362	- 627 623	79,5 %
Daň z príjmov vyberaná zrážkou	245 615	256 280	235 081	- 21 199	95,7 %
Daň z pridanej hodnoty	6 830 155	6 920 372	6 827 183	- 93 189	100,0 %
Spotrebné dane	2 373 261	2 486 184	2 233 542	- 252 642	94,1 %
- Z minerálnych olejov	1 288 894	1 319 099	1 196 254	- 122 845	92,8 %
- Z tabaku a tabakových výrobkov	766 577	845 039	732 026	- 113 013	95,5 %
Dane z majetku (nehnutelnosti)	364 823	369 323	427 774	58 451	117,3 %
Dane z medzinárodného obchodu	21 079	24 289	19 904	- 4 385	94,4 %
Ostatné dane a poplatky	632 448	644 355	581 682	- 62 673	92,0 %
FSZP spolu	12 165 485	12 733 509	12 329 022	- 404 487	101,3 %
Sociálna poisťovňa	8 163 479	8 521 767	8 258 146	- 263 621	101,2 %
Zdravotné poisťovne	4 002 007	4 211 742	4 070 876	- 140 866	101,7 %
Spolu daňové a odvodové príjmy	29 120 160	30 068 371	28 530 406	- 1 537 965	98,0 %

Zdroj: MF SR

Tabuľka 3: Maastrichtský dlh verejnej správy podľa jednotlivých subjektov (v tis. eur)

Subjekty verejnej správy	k 31.12.2019	k 31.12.2020	Rozdiel	Index
Ústredná správa	44 675 976	54 506 272	9 830 296	122,0
Štátny dlh	43 256 363	53 046 072	9 789 709	122,6
Príspevkové organizácie ústrednej správy	1 733	1 738	5	100,3
Exportno-importná banka Slovenskej republiky	124 462	175 880	51 418	141,3
Obchodné spoločnosti štátu	740 118	750 849	10 731	101,4
Železničná spoločnosť Slovensko, a. s.	455 337	506 420	51 083	111,2
Železnice Slovenskej republiky	130 531	135 206	4 675	103,6
Národná diaľničná spoločnosť, a. s.	127 370	97 602	-29 768	76,6
MH Manažment, a. s.	15 214	84	-15 130	0,6
JAVYS, a. s.	8 936	8 807	-129	98,6
MH Invest II., s. r. o.	2 730	2 730	0	100,0
Verejné vysoké školy	5 439	5 430	-9	99,8
Zdravotnícke zariadenia ústrednej správy	180 334	194 160	13 826	107,7
Agentúra pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov	366 616	331 485	-35 131	90,4
Ostatné subjekty ústrednej správy	911	658	-253	72,2
Územná samospráva	1 953 183	2 174 743	221 560	111,3
Obce a ich rozpočtové organizácie	1 490 908	1 593 710	102 802	106,9
Vyššie územné celky a ich rozpočtové organizácie	391 001	498 712	107 711	127,5
Príspevkové organizácie obcí	1 507	1 943	436	128,9
Príspevkové organizácie VÚC	782	857	75	109,6
Dopravné podniky	61 289	71 897	10 608	117,3
Zdravotnícke zariadenia miestnej samosprávy	3 042	2 621	-421	86,2
Ostatné subjekty miestnej samosprávy	4 654	5 003	349	107,5
Fondy sociálneho zabezpečenia	501	1274	773	254,3
Sociálna poisťovňa	234	499	265	213,2
Verejné zdravotné poistenie	267	775	508	290,3
Verejná správa spolu	46 629 660	56 682 289	10 052 629	121,6
<i>Konsolidácia</i>	1 354 599	1 501 732	147 133	110,9
Verejná správa spolu konsolidovaná	45 275 061	55 180 557	9 905 496	121,9
% z HDP	48,2	60,6	12,4	125,7

Zdroj: Návrh ŠZÚ za rok 2020

Tabuľka 4: Prehľad o plnení hotovostných daňových príjmov ŠR

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť	Rozpočet 2020		Skutočnosť	Rozdiel	Index
	2019	Schválený*	Upravený	2020		
Daňové príjmy ŠR spolu	12 336 444	11 546 644	11 546 644	11 865 422	318 778	96,2
Dane z príjmov a kapitálového majetku	2 984 584	2 731 510	2 731 510	2 558 573	-172 937	85,7
- DP FO	-12 005	-48 281	-48 281	-26 068	22 213	217,1
- DP PO	2 750 974	2 546 921	2 546 921	2 349 560	-197 361	85,4
- DP vyberaná zrážkou	245 615	232 870	232 870	235 081	2 211	95,7
Dane z majetku	12	5	5	5	0	41,7
Dane za tovary a služby	9 302 809	8 778 877	8 778 877	9 268 251	489 374	99,6
- DPH	6 727 881	6 361 454	6 361 454	6 791 757	430 303	100,9
- spotrebné dane	2 357 747	2 204 065	2 204 065	2 257 738	53 673	95,8
Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	21 079	20 408	20 408	19 904	-504	94,4
Iné dane	-908	-1 318	-1 318	-1 318	0	145,2
Sankcie	28 868	17 162	17 162	20 007	2 845	69,3

Zdroj: Návrh ŠZÚ za rok 2020

Tabuľka 5: Vývoj dividend od obchodných spoločností podľa jednotlivých kapitál ŠR v roku 2020

Dividendy (v tis. eur)	R 2020	S 2020	Rozdiel	Index
Všeobecná pokladničná správa	418 035	418 035	0	100,0
Slovenský plynárenský priemysel, a.s.	250 000	250 000	0	100,0
Západoslovenská energetika, a. s.	37 808	37 808	0	100,0
Východoslovenská energetika HOLDING, a.s.	96 204	96 204	0	100,0
Stredoslovenská energetika, a. s.	34 023	34 023	0	100,0
Ministerstvo financií SR	21 480	6 444	-15 036	30,0
Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s.	3 000	3 300	300	110,0
Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.	2 914	3 144	230	107,9
Slovenská konsolidačná, a.s. Bratislava	850	0	-850	0,0
Tipos, národná lotériová spoločnosť, a.s. Bratislava	14 716	0	-14 716	0,0
Ministerstvo hospodárstva SR	2 173	2 173	0	100,0
JAVYS, a.s.	2 173	2 173	0	100,0
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	495	779	284	157,4
Letisko Košice - Airport Košice, a.s.	495	779	284	157,4
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	218	698	480	320,2
Správa služieb diplomatického zboru, a.s.	218	698	480	320,2
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	33	0	-33	0,0
Technická inšpekcia, a.s. Bratislava	33	0	-33	0,0
Spolu	442 434	428 129	-14 305	96,8

Zdroj: Návrh ŠZÚ za rok 2020

Tabuľka 6: Príjmy podľa kapitol ŠR na hotovostnej báze za rok 2020

Ukazovateľ (v tis. eur)	Rozpočet 2020		S 2020	Rozdiel	Index
	schválený	upravený			
Kapitoly ŠR spolu	14 366 447	15 133 507	15 750 634	617 127	99,5
Kancelária Národnej rady SR	732	732	890	158	49,8
Kancelária prezidenta SR	15	15	14	-1	73,7
Úrad vlády SR	9 881	24 568	25 447	879	102,0
Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu	0	0	0	0	0,0
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR	0	206 444	207 837	1 393	-
Kancelária Ústavného súdu SR	12	5	13	8	118,2
Kancelária Najvyššieho súdu SR	10	10	21	11	525,0
Generálna prokuratúra SR	220	220	325	105	61,9
Najvyšší kontrolný úrad SR	20	9	88	79	214,6
Slovenská informačná služba	130	143	483	340	214,7
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	1 800	1 800	3 071	1 271	119,8
Ministerstvo obrany SR	4 701	3 408	3 647	239	72,7
Ministerstvo vnútra SR	113 200	126 442	135 043	8 601	97,4
Ministerstvo spravodlivosti SR	23 281	23 289	33 417	10 128	99,9
Ministerstvo financií SR	133 473	30 200	37 812	7 612	45,5
Ministerstvo životného prostredia SR	338 807	323 402	324 394	992	88,9
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	107 027	171 223	173 961	2 738	386,7
Ministerstvo zdravotníctva SR	40 467	54 442	54 667	225	144,5
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	206 758	494 447	496 370	1 923	209,3
Ministerstvo kultúry SR	1 431	847	850	3	73,5
Ministerstvo hospodárstva SR	143 172	281 379	310 554	29 175	159,4
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	710 731	752 490	754 168	1 678	83,1
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	120 996	226 846	379 090	152 244	91,2
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	200	200	956	756	372,0
Štatistický úrad SR	120	120	188	68	202,2
Úrad pre verejné obstarávanie	1 000	1 000	1 960	960	48,5
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	230	230	264	34	159,0
Úrad jadrového dozoru SR	8 869	10 089	10 105	16	107,5
Úrad priemyselného vlastníctva SR	3 310	3 310	3 745	435	111,1
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR	660	776	1 099	323	45,1
Protimonopolný úrad SR	200	200	2 126	1 926	57,3
Národný bezpečnostný úrad	17	14	12	-2	63,2
Správa štátnych hmotných rezerv SR	908	908	1 204	296	199,7
Všeobecná pokladničná správa	12 393 577	12 393 577	12 786 015	392 438	96,1
Slovenská akadémia vied	492	722	797	75	124,9
Kancelária súdnej rady SR	0	0	1	1	100,0

Zdroj: Návrh ŠZÚ za rok 2020

Tabuľka 7: Výdavky podľa kapitol ŠR na hotovostnej báze za rok 2020

Ukazovateľ (v tis. eur)	Rozpočet 2020		S 2020	Rozdiel	Index
	schválený	upravený			
Kapitoly ŠR spolu	26 319 081	26 655 819	23 509 056	-3 146 763	130,4
Kancelária Národnej rady SR	38 122	40 916	40 616	-300	84,5
Kancelária prezidenta SR	5 051	5 759	5 754	-5	75,3
Úrad vlády SR	30 030	37 442	36 937	-505	78,9
Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu	0	0	0	0	0,0
Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR	35 541	236 330	234 523	-1 807	
Kancelária Ústavného súdu SR	6 120	6 556	6 517	-39	107,8
Kancelária Najvyššieho súdu SR	16 002	16 012	16 012	0	89,7
Generálna prokuratúra SR	113 790	114 694	114 053	-641	101,2
Najvyšší kontrolný úrad SR	12 820	13 429	13 429	0	105,8
Slovenská informačná služba	63 405	82 084	82 084	0	115,1
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	133 419	152 464	152 259	-205	77,0
Ministerstvo obrany SR	1 608 226	1 798 707	1 792 845	-5 862	111,6
Ministerstvo vnútra SR	2 919 063	3 333 753	3 330 032	-3 721	111,8
Ministerstvo spravodlivosti SR	456 863	524 890	524 887	-3	108,3
Ministerstvo financií SR	591 946	565 465	562 975	-2 490	97,3
Ministerstvo životného prostredia SR	455 355	412 587	412 528	-59	85,2
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	1 581 964	1 581 650	1 579 779	-1 871	113,8
Ministerstvo zdravotníctva SR	1 334 570	1 493 414	1 491 763	-1 651	100,8
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	2 928 209	4 361 775	4 203 614	-158 161	158,5
Ministerstvo kultúry SR	291 082	349 822	343 146	-6 676	103,7
Ministerstvo hospodárstva SR	308 623	784 453	634 694	-149 759	176,7
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	967 554	1 046 613	1 046 577	-36	87,0
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	1 159 325	1 857 971	1 857 471	-500	111,4
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	21 612	17 561	16 885	-676	87,5
Štatistický úrad SR	51 648	61 841	61 652	-189	188,4
Úrad pre verejné obstarávanie	11 416	12 903	11 820	-1 083	108,1
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	4 651	4 971	4 969	-2	98,9
Úrad jadrového dozoru SR	9 580	10 091	8 500	-1 591	92,5
Úrad priemyselného vlastníctva SR	3 957	6 398	6 395	-3	122,9
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR	6 511	7 622	7 615	-7	111,3
Protimonopolný úrad SR	3 317	3 582	3 547	-35	84,9
Národný bezpečnostný úrad	11 381	15 044	14 132	-912	67,6
Správa štátnych hmotných rezerv SR	9 801	122 134	121 817	-317	804,9
Všeobecná pokladničná správa	11 041 680	7 485 147	4 677 510	-2 807 637	238,7
Slovenská akadémia vied	85 368	90 408	90 407	-1	110,9
Kancelária súdnej rady SR	1 079	1 331	1 312	-19	108,4

Zdroj: Návrh ŠZÚ za rok 2020

Tabuľka 8: Výdavky na COVID opatrenia s vplyvom na saldo VS v metodike ESA 2010 (v tis. eur)

Názov programu	Poskytnutá pomoc (hotovostné plnenie)
Podpora udržania zamestnanosti	920 154
Spolu opatrenia 1 až 4B, z toho:	773 206
<i>Podpora zamestnávateľov - zavreté prevádzky, úhrada mzdy (1)</i>	59 988
<i>Podpora SZČO - zatvorené prevádzka alebo podľa poklesu tržieb (2)</i>	129 071
<i>Podpora zamestnávateľov - zasiahnuté prevádzky, úhrada mzdy (3A)</i>	187 916
<i>Podpora zamestnávateľov - zasiahnuté prevádzky, pokles tržieb (3B)</i>	382 509
<i>Podpora SZČO - paušálny príspevok (4A)</i>	12 459
<i>Podpora jednoosobových s.r.o. (4B)</i>	1 264
Kurzarbeit pre materské školy (za prvú vlnu)	58 500
Preplácanie nájmu	39 700
Zvýšenie a udržanie zamestnanosti formou podpory uchádzačov o zamestnanie	48 748
Sociálna pomoc (vrátane pandemických OČR a PN)	241 456
Ošetrovné (OČR)	141 800
Nemocenské (PN)	36 210
Dávka v nezamestnanosti (predĺženie počas obdobia mimoriadneho stavu do septembra 2020)	32 286
SOS príspevok (prvá vlna do augusta 2020, druhá vlna od novembra 2020)	15 467
Rodičovský príspevok (predĺženie počas obdobia mimoriadneho stavu)	13 240
Dávka v hmotnej núdzi	2 452
Zvýšené výdavky v zdravotníctve	337 262
Odmeny pracovníkom v zdravotníctve z toho:	151 710
<i>Odmeňovanie pracovníkov v prvej línii – MZ</i>	13 360
<i>Výdavky lekárom - špecialistom</i>	138 350
Zvýšené výdavky – ventilátory, osobné výdavky, lieky, bežné a kap. transfery	39 000
Výdavky plošné testovanie (MV SR a MO SR)	84 000
Zvýšené výdavky zdravotníckych zariadení	62 552
Iné opatrenia	278 459
Tovary a služby súvisiace s COVID-19 (napr. dezinfekcia, iné)	22 072
Tvorba pohotovostných zásob	73 320
Odmeny pracovníkom v prvej línii (mimo MZ SR)	63 640
Dotácie rôznym sektorom / subjektom, z toho:	16 120
<i>Dotácie na nepravidelnú autobusovú dopravu</i>	6 000
<i>MK SR výzva č. 1 na podporu kultúry a kreatívneho priemyslu</i>	5 120
<i>MDV SR na podporu letísk a leteckej dopravy</i>	5 000
Zvýšené výdavky Ministerstva vnútra, z toho:	24 458
<i>MV SR hospodárska mobilizácia – karanténne zariadenia</i>	16 600
<i>MV SR ohrozenie verejného zdravia II. stupňa (ochorenie COVID-19) – pre 70 okresov</i>	7 858
Ostatné, z toho:	78 849
<i>MPSVR SR ostatné</i>	3 000
<i>Osobné výdavky bezprostredne súvisiace s pandémiou</i>	8 853
<i>Repatriácia občanov / karanténne zariadenia</i>	3 796
<i>Vklad do základného imania SZRB</i>	50 000
<i>Vklad do základného imania LPS</i>	13 200
SPOLU	1 777 331
Výdavky refundované z EÚ zdroja	342 961
Vplyv výdavkov na saldo VS	1 434 370

Zdroj: ŠÚ SR, MF SR